Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — הײנט 10 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צײטונג

נר. 254	לאדז זונטאג, ל׳ תשרי תר״צ	ױבעלעער יאהרגאנג	Łódź, Niedziela 3 listopada 1929 r.	Nr. 254

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטרקאווער 21, טעל. 234-71 | Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 234-71.

נאך די געשעהענישען אין סיים

די זיצונג פון סיים נאך נישט געעפענט געווארען

מאנטאג 12 א זײגער א קאנפערענץ בײ׳ם מלוכה-פרעזידענט מיט׳ן אנטײל פון מארשאל פילסודסקי, פרעמיער שוויטאלסקי און מארשאלעק דאשינסקי

װארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נאך די דאנערשטאג׳דיגע געשעהענישען אין סיים זענען נעכטען נישט פארגעקומען קיין ווײטערדיגע פאליטישע שריט.

אין סיים איז שטיל געווארען, די פראווינץ דעפוטאטען זענען אהײמגעפאהרען.

די קאנפערענץ, וועלכע איז אנגעזאגט געווארען אין בריף פון מלוכה-פרעזידענט מיט׳ן אנטײל פון מארשאל פילסודסקי און פרעמיער שוויטאלסקי איז נאך נישט פארגעקומען.

דער מלוכה-פרעזידענט, וועלכער האט געזאלט ארויספאהרען קיין ספאלא איז געבליבען אין װארשא.

דער טערמין פון דער סיים-זיצונג איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען. די סיים-קאנצעלאריע האט נאך קיין שום אינסטרוקציעס אין דער דאזיגער ריכטונג נישט בעקומען, אזוי אז פאר דאנערשטאג איז נישט פאראויסגעזעהען קיין זיצונג פון סיים.

ווי בעקאנט, איז אויף מיטוואך בעשטימט געווארען די ערשטע זיצונג פון סענאט.

װארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט אינדערפריה האט דער סיים-מארשאלעק דאשינסקי צוזאמענגערופען די פארזיצערס פון די קלובען און האט זיי ערקלערט, אז ער האט בדעה צוזאמענצורופען א זיצונג פון סעניארען-קאנווענט אויף מאנטאג 11 א זײגער אינדערפריה. אויף דער פראגע ווען ער האט בדעה צוזאמענצורופען דעם סיים, האט ער געענטפערט, אז דאס וועט אויפגעקלערט ווערען ערשט נאכדעם, ווי ס׳וועט אויפגעקלערט ווערען די לאגע און שייכות מיט׳ן דאנערשטאג׳דיגען אינצידענט. א גאנצען טאג האט מען געמיינט, אז די פראגע וועט זיך אויפקלערען אויף דער געמיינזאמער קאנפערענץ, וואס וועט פארקומען בײם מלוכה-פרעזידענט, אבער ביז 8 אין אװענד איז ווענען דער קאנפערענץ גארנישט בעוואוסט געווארען.

ערשט פאר 8 א זײגער איז אין סיים אנגעקומען קאפיטאן סושינסקי, דער אדיוטאנט פונ׳ם מלוכה-פרעזידענט און האט איבערגעגעבען דעם סיים-מארשאלעק דאשינסקי אנ׳אײנלאדונג אויף א קאנפערענץ בײם מלוכה-פרעזידענט, וועלכע דארף פארקומען מאנטאג, 12 א זײגער. אויף דער דאזיגער קאנפערענץ וועלען צוו. אנד. אויך אנוועזענד זיין דער מארשאל פילסודסקי און דער פרעמיער-מיניסטער שוויטאלסקי.

מארשאל פילסודסקי וועט רעדען אין סענאט

װארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די קלאנגען, אז מארשאל פילסודסקי וועט אויפטרעטען מיט א רעדע אין סענאט וועלען אויפגעקלערט ווערען ערשט נאך דער קאנפערענץ בײם מלוכה-פרעזידענט.

זיצונג פון פ.פ.ס.

װארשא, 2 (טעלעפאניש). פרייטאג האלב פיר נאכמיטאג האט זיך צונויפגעזאמעלט דער צענטראלער אויספירונגס-קאמיטעט פון פ.פ.ס. קיין שום קאמוניקאט וועגען דער דאזיגער זיצונג איז נישט ארויסגעגעבען געווארען.

קאמוניקאט פון דער שטאט-קאמאנדא

װארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די מיליטער-קאמענדאנטור האט ארויסגעגעבען א קאמוניקאט, אין וועלכען זי טיילט

(ווייטער זעה 2-טע זייט).

צוזאמען מיט אײך פאמיליע קרול בעווײנען מיר אײער הײסגעליבטע פרוי און מוטער ה׳

פריידעל חנה

וואס איז אזוי פריהצײטיג פון אונז אוועקגעריסען געווארען.

טרײסט זאלט איהר געפונען אין קאמף פאר אײערע אידעאלען.

חיה און לעא זילבערבערג.

צו דער פערלאבונג פון פרל.

רעגינא שמאראגד

מיט ה׳ סאלאמאן שמאראגד

גראטולירען און ווינשען א גליקליכע צוקונפט

שמואליק נאטאריוש און פרוי,

מאקס שמאראגד און פרוי,

11445

דעם ה׳ שמאראגד

צו דער פערלאבונג פון זײן זוהן

סאלאמאן מיט פרל. רעגינא שמאראגד

ווינשט מזל-טוב

שמעון מאראוויעצקי.

11437

נאך קורצע און שווערע לײדען איז פרײטאג, דעם 1 טען נאוועמבער ד. י. געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 29 יאהר מײן הײסגעליבטע פרוי, אונזער טײערע און אונפערגעסליכע שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ״ע שרה מרים מילראד

(געבוירענע נײמאן)

די לויה קומט פאר הײנט, זונטאג, דעם 3 טען נאוועמבער ד. י. 12 א זײגער בײטאג פון קיליניק טארגאווא 13, וועגען וואס עס טײלען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע מאן און פאמיליע.

צענטראלער קלײנהענדלער-פעראיין

אויף לאדזער וואיעוואדזטווע, זאוואדזקא 5.

פרײטאג, ד. 1/11 איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון פלאץ ווסכאדניא 2, וואו עס טרומנערעדט געווארען זעהר וויכטיגע פראגען וועגען פלאץ. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו שיקען נאך די בעלי-בתים פון פלאץ און זיי האבען זיך ענטזאגט צו קומען, איז אנגענומען געווארען שארף צו פראטעסטירן געגען די בעלי-בתים פאר זײער האנדלונג. עס איז באלד בעשלאסען געווארען צו רופען א פערזאמלונג אויף הײנט, זונטאג, ד. 3/11, פינקטליך 5 א זײגער אװענד פון אלע, וועלכע האנדלען אויף דעם פלאץ ווסכאדניא 2: שאכער, טארג-שטעהער, אפפאל-הענדלער. אלע מוזען בײװאוינען די פערזאמלונג. קײן אײנער טאר נישט פעהלען!

11440 די פערוואלטונג דיר. מנחם קירשבוים.

די נײ-ערעפענטע

צוקערניע „RIVIERA"

30 פיעטריקאווער 30

טעל. 10.756

עמפפעהלט די בעסטע צוקער-געבעקסען פון אײגענער אויסארבײטונג דורך ספעציעלע אנגאזשירטע װארשאווער בעססטע צוקער-פאבריקאנטער. טעה, קאווע, מילך צו יעדער צײט. אויך שאקאלאד פון אלע פירמען צו פאבריקס-פרײזען. סאלידע בעדינונג!

צוליב דער שלעכטער צײט, ספעציעל בילינסטע פרײזען.

PRZEDSZKOLE

גן-ילדים

פרעבעל-שול

פון י. קצנלסון

קילינסקי 120 (בײ גלובנא) קילינסקי 120

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אז די למודים הויבען זיך אן דינסטאג דעם 5-טען נאוועמבער. קינדער פון 3 ביז 7 יאהר ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע.

PEPEGE

קאלאשען און שניעגאווצעס

צו פאבריקס-פרײזען

צו בעקומען בײ דער פירמע

בערגער און פלאטא

לאדז נאוואמיעסקא 3, אין הויף, געוועלב 32.

השבת אבדה

ס׳איז פערלוירען געווארען א ביכעל

מיט פערשריבענע רעכנונגען.

אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע געגען בעלוינונג

עלטסטער פעלישער

A. Najmark

פאלודניאווא 38, טעל. 63-46

צוריקגעקעהרט פון ווין

נעהמט אן פון 8-10 פריה און פון 2-4 נאכמ.

דער שווער-געטראפענער פאמיליע מאנעלא צוליב׳ן פריהצײטיגען טויט פון זײער פאטער און ברודער

נ״ע ישראל מאיר מאנעלא

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

די אינהאבער פון רעכטס-קאנסולטאנט ביורא

„ווערײטאס", פיעטריקאווער 31.

יאהר-טאג פון דער באלפור-דעקלאראציע
איז איז גאנץ ארץ-ישראל אדורך רוהיג
אראבער ארויסגעהאנגען שווארצע פעהנער

ירושלים, 2 (טעלעגראפיש דורך יט״א). אין היינטיגען טאג איז אפגעשטעלט געווארען דער האנדעל אין גאנץ ארץ־ישראל. די יודען האבען צוגעהאלטען זייערע געשעפטען צוליב שבת. די אראבער צוליב'ן גענעראל־שטרייק. בלויז עטליכע טוריסטען־ביוראס האבען געארבייט נארמאל. אויף עטליכע אראבישע געשעפטען האבען געהאנגען שווארצע פעהנדלעך מיט אויפשריפטען: „נידער מיט דער באלפור־דעקלאראציע״.

ביים כותל־מערבי זענען היינט קיין תפילות נישט אפגעריכט געווארען, אינדערפריה זענען צום כותל געקומען עטליכע יודען, וועלכע זענען באלד אוועק. שפעטער זענען אנגעקומען א גרופע יונגערליכע אראבער פון 200 פערזאן. אויף אלטשטאט אין ירושלים איז געווען רוהיג, קיין פרעמדע אראבער זענען נישט אריינגעקומען אין שטאט.

אויף יפו'ער גאס איז געקומען צו א קליינעם אינצידענט, אן אראבישער לאמפען־צינדער האט געשאסען אויף דעם יוד יצחק מזרחי און איהם לייכט פערוואונדעט.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) צוליב דעם יאהרטאג פון דער באלפור־דעקלאראציע זענען היינט אויף אלע אראבישע געביידעס אויסגעהאנגען געווארען שווארצע פעהנער. די אראבער האבען זיך נישט געשטעלט צו דער ארבייט.

לויט מיטטיילונגען פון יפו פערשפרייט זיך דער אראבישער באיקאט אלץ שטארקער. די יודישע סוחרים פון יפו טראגען זיך אריבער קיין תל־אביב.

פון אלע עקען לאנד קומען אן מיטטיילונגען, וועגען אראבישע פערזאמלונגען, בעת וועלכע די אראבישע אגיטאטארען פאדערען אויף צו ארויסטרעטונגען געגען יודען. די א״י־מאכט האלט, אז זי וועט בעהערשען די לאגע און אז צו קיין אומרוהען וועט נישט קומען.

ירושלים, 2 (טעלעגראפיש דורך יט״א). פון עמון ווערט געמעלדעט, אז די אראבישע געשעפטען זענען דארט געווען געשלאסען. אין אלגעמיין איז אין גאנץ עבר־הירדן דער טאג אריבער רוהיג.

32,000 פונט
האט געקאסט דאס שיקען מיליטער קיין ארץ־ישראל

לאנדאן, 1 (יט״א) אין ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. פעטער מאקראנאלד אנגעפרעגט דעם קריגס־מיניסטער וויפיל עס האט געקאסט דאס אפשיקען מיליטער קיין ארץ־ישראל.

דער קריגס־מיניסטער האט געענטפערט, אז עס האט געקאסט 32000 פונט.

קריגס־שיפען פאהרען אין פאלעסטינער פארט

לאנדאן, 2 (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) א ענגלישע קריגס־שיף, וואס געפינט זיך אין פארט אין מאלטא האט בעקומען א בעפעהל אפצושווימען קיין ארץ־ישראל. די דאזיגע פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען געווארען אלס פארזיכטס־מיטלען צוליב דעם דויערענדער שטרייק אין ארץ ישראל.

לארד טשענסעלאר וועגען כותל מערבי

ירושלים 2 (יטא טעלעגראפיש) די אראבישע פרעסע ברענגט דעם ענטפער פון סער טשענסעלער אויף עמיר אבדולאהס אינטערווענץ וועגען די פעראָרדנונגען בנוגע דעם כותל מערבי. דער נציב הצליון ווייזט אן, אז די פעראָרדנונגען זענען ערשינען אויפ'ן גרונד פונ'ם ווייסבוך פון 1928 י. אז די יודען זענען אויך מיט זיי נישט צופרידען. דער ענטפער ענדיגט זיך, אז מ'דארף דורכאויס איינשטעלען פרידליכע בעציהונגען צווישען ביידע טיילען פון דער א״י בעפעלקערונג.

דער אראבישער באיקאט

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) 200 יודישע סוחרים פון אלטשטאט האבען זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאל צו דער רעגירונג אין וועלכען זיי ווייזען אן, אז טראץ די פערשפרעכונגען האט די רעגירונג גארנישט געטון, כדי צו בעקעמפען די באיקאט־אקציע פון די אראבער.

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) א אראבער האבען אויסגעשטעלט וואכען ביי די יודישע געשעפטען, וועלכע דארפען אכטונג געבען, אז די אראבער זאלען דארט נישט קויפען. ביי אראבער וואס קויפען אין יודישע געשעפטען ווערט די סחורה צוגענומען און פערניכטעט.

„דבר״ וועגען הונגער־שטרייק
פון די קאמוניסטען אין די א״י־תפיסות

ירושלים, (יט״א) דער „דבר״ פערעפענטליכט אן ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט ארומגערעדט דער הונגער־שטרייק פון די קאמוניסטען אין די א״י תפיסות, וואס דויערט שוין עטליכע טעג. די צייטונג שרייבט: „מען קען זיך נישט פארשטעלען, אז די בריטישע ארבייטער־רעגירונג זאל נישט וויסען וועגען דעם, ווי עס ווערען בעהאנדעלט די דאזיגע פאליטישע ארעסטאנטען אין די א״י־תפיסות. הגם מיר זענען געגען דער קאמוניסטישער פאליטיק און טאקטיק, האפען מיר, אז די ארבייטער־רעגירונג וועט איינזעהען די גערעכטע פאָדערונג פון ספעציעלער בעהאנדלונג פאר פאליטישע ארעסטירטע״.

שווערע קאטאסטראָפע
אין ארץ ישראל

ירושלים, 2 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א) א פאסאזשיר צוג איז נעבען לוד אויף אויף א מיליטערישען אויטא. 2 בריטישע זעלנער זענען דערהרג'עט געווארען, 6 זעלנער זענען פערוואונדעט געווארען.

קאמוניסטען ארבייטען נישט
מיט דער אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין „פארווערטס״ איז געווען אפגעדרוקט א ידיעה, אז די קאמוניסטען ארבייטען מיט, מיט דער אראבישער עקזעקוטיווע אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די יודישע קאמוניסטישע סעקציע פון א״י צוגעשיקט י.ט.א. אן ערקלערונג אין וועלכער זי שטעלט פעסט, אז זייט פאראיאהרען ווען ס'איז פארגעקומען דער 17. אראבישער קאנגרעס האבען די קאמוניסטען איבערגעריסען זייער מיטארבייט מיט אראבער.

אראבער בעפאלען אן אויטא
מיט יודישע פאסאזשירען

ירושלים, 2 (יט.א. טעלעגראפיש) ביי נצרת זענען אראבער בעפאלען אן אויטא מיט יודישע פאסאזשירען. איין יודישער פאסאזשיר איז פערוואונדעט געווארען.

ארעסטירט אראבער פאר שמוגלען געוועהר פון סיריען

חיפה, (יט״א) דער מאכט איז געלונגען צו ענטדעקען א גוט ארגאניזירטע באנדע אראבער, וועלכע האבען סיסטעמאטיש געשמוגעלט געוועהר פון סיריען קיין ארץ־ישראל. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען איניגע אראבער ארעסטירט געווארען.

דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע
אפגעפאהרען קיין לאנדאן

ירושלים, (יט״א) דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע אין ירושלים, דזשאמאל הוסייני איז אפגעפאהרען קיין לאנדאן. די רייזע שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער פערשטארקטער אקציע פון די אראבער אויפ'ן לאנדאנער פארום.

3 יודען פערוואונדעט אין א״י

ירושלים, (יט״א) אין לאנד זענען פערצייכענט געווארען אנפאלען אויף איינצעלנע יודען.

אין דער אלטשטאט פון ירושלים איז היינט פריה געפאלען און שווער פערוואונדעט געווארען דורך אראבער דער ירושלים'ער איינוואוינער דוד מזרחי.

דער יוד גאלדני, וואס איז געגאנגען פון נביר שלום קיין ירושלים איז אונטערוועגס, 7 קילאמעטער ווייט פון ירושלים, בעשאסען געווארען דורך אראבער.

ביי טאג איז אין יפו בעפאלען געווארען דער יודישער איינוואוינער קלמן לעווי.

קיינער פון די אנפאלער אין די אלע פאלען איז נישט ארעסטירט געווארען.

א יודישער פאליציאנט אין א״י
בעזייטיגט פון דינסט

ירושלים, (יט״א) דער יודישער רייטער־פאליציאנט אריה גרינשטיין איז בעזייטיגט געווארען פון דער פאליציי־דינסט אויפ'ן סמך פון דער מעלדונג פון אראבישע פאליציאנטען, דאס גרינשטיין האט ארויסגעזאגט קריטישע בעמערקונגען וועגען דער האלטונג פון דער מאכט, בעת די אומרוהען אין א״י. דערביי האט מען גרינשטיינען אפילו נישט אויסגעצאהלט קיין ענטשעדיגונג אין פארם פון 2־וואכען געהאלט. גרינשטיין האט אין משך פון 4 יאהר פארוואורפלאז ערפילט די פליכטען פון א פאליציאנט.

נאך די געשעהענישען אין סים

(ענדע פון דער 1־טער זייט).

מיט, אז זי קען נישט אויספארשען אלע אפיצירען, וועלכע זענען דאנערשטאג געווען אין סים. איינס קען זי נאר פעסטשטעלען, אז אלע אפיצירען ערקלערען, אז זיי זענען געקומען אין סים צו זעהען דעם מארשאל און האבען נישט געהאט בדעה אנצונעהמען קיין שום אגרעסיווע שריט. זיי האבען קיינעם נישט געשטערט און נישט געהאט בדעה אריינצוקומען אין זאל פון סים.

אונצופרידענהייט וועגען פאר'ן סיים־מארשאלעק

ווארשא, 2 (טעלעפאניש). אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים וועט דער ב.ב.־קלוב אריינטראגען דעם פארשלאג וועגען אונצוטרוי־וואטום פאר'ן סיים־מארשאלעק דאשינסקי. ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז א פארשלאג זאל אנגענומען ווערען, ווייל פאר איהם וועלען זיכער אפגעבען די שטימען ב.ב., רעוואלוציאנערע פראקציע פון פ.פ.ס. נ.פ.ר. לינקע און סטאפינסקי'ס גרופע. ס'איז אויך נישט אויסגעשלאסען, אז די ענדעקעס, וועלכע האבען רעכענונגען מיט'ן סיים־מארשאלעק און אויך די אוקראינער זאלען שטימען פאר דעם פארשלאג און אזוי ארום וועט ער בעקומען די מעהרהייט.

אנערקענונגס־דעפעשען פאר דאשינסקי'ן

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער סיים־מארשאלעק דאשינסקי האט אין פערלויף פון נעכטיגען טאג בעקומען פיל דעפעשען פון גאנצען לאנד. אין די דעפעשען ווערט אויסגעדריקט אנערקענונג פאר דער האלטונג פון סיים־מארשאלעק.

די געשעהענישען אין ארץ־ישראל
פאר דער ענגלישער אויספארשונגס־קאמיסיע

ירושלים, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע האט דער פארשטעהער פון דער „יודישער אגענץ״ סער מעריטען פעסטגעשטעלט, דאס די גרויזאמקייט פון די שחיטות, וואס זענען פארגעקומען נישט ווייט פון בית־לחם, האט אויפגערעגט די גאנצע קריסטליכע וועלט, סער מעריטען רוקט ארויס בעשולדיגונגען געגען דער רעגירונג, הויפטזעכליך געגען ציוויל־סעקרעטאריאט אונטער דער אנפיהרונג פון ה' לוק. די אומבעהאלפענקייט פון די אנפיהרענדע רעגירונגס־ארגאנען האט פאראליזירט יעדע ווירקזאמע קאנטר־אקציע מצד דער אדמיניסטראציע. לוק'ס אומבעהאלפענקייט האט אפטמאל געשטעלט אין פערלעגענהייט און ארויסגערופען פערדרוס ביי די א״י־בעאמטע, אזא האנדלונג האט געבראכט אומפערמיידליך צו א פערשארפונג פון די בעציהונגען. לויט דער פארערונג פון דער אראבישער עקזעקוטיווע האט לוק ענטוואפענט פעראנטווארטליכע און פולשטענדיג צוגערלעסיגע יודישע בירגער. סער מעריטען בעשולדיגט ווייטער דעם ירושלים'ער מופטי אין פערשפרייטען פאלשע ידיעות צווישען די מוזולמענער אויף דער גאנצער וועלט, דאס די יודען בעדראהען די הייליגע מקומות און שטעלען אין געפאהר די מוזולמענישע הייליגטימער אין ארץ־ישראל. עס זענען פערהאן קלארע בעווייזען, דאס די אומרוהען און די גאנצע צושטערונגס־ארבייט איז פאראויס צוגעגרייט געווארען. די אראבער, וואס זענען בעטייליגט אין פתח־תקוה, האבען שוין דעם 19־טען אויגוסט ארויסגעפיהרט זייערע פרויען און קינדער, ערקלערענדיג אפען, דאס זיי האלטען פאר אומזיכער איבערצולאזען זייערע משפחות אין דער קאלאניע.

איינס פון די צוויי — האט ערקלערט סער מעריטען — אויב די רעגירונג האט גארנישט געוואוסט וועגען דעם, וואס עס גרייט זיך אין לאנד, בעווייזט דאס, אז איהר אינפארמאציאנס־דינסט איז שטארק אומבאגנבאר, אויב אבער די רעגירונג האט יא געהאט געוויסע אינפארמאציעס, פארוואס האט מען גלייך נישט אנגענומען קיין ראדיקאלע מיטלען און נישט ארויסגעפאדערט די אמשנעלסטע א באטאליאן מיליטער פון עגיפטען. לוק מיט דער א״י־אדמיניסטראציע טראגט צוזאמען מיט די אראבער די פעראנטווארטליכקייט פאר די געשעהענישען אין ארץ־ישראל — האט פערענדיגט סער מעריטען.

ירושלים, (יט״א) די אויספארשונגס־קאמיסיע האט פערהערט דעם קאמענדאנט פון דער ענגלישער זשאנדארמעריע אין א״י מאיאר מאגראע און דעם שטעלפערטרעטער פון סופעראינטענדענט פון דער א״י־פאליציי מאיאר הארינגטאן. דער לעצטער האט געשילדערט די דעמאנסטראציע פון דער יודישער יוגענד, וואס איז פארגעקומען דעם 15־טען אויגוסט, אלס העכסט פראוואקאטיוו, די מוזולמענישע דעמאנסטראציע אבער, וואס איז פארגעקומען דעם נעכסטען טאג, איז געווען נאך פיל מעהר פראוואקאטאריש. מאיאר הארינגטאן ערקלערט, דאס ער האט זיך געווענדעט צום ירושלים'ער מופטי, בעטענדיג איהם צושיקען אן איינפלוסרייכען שייך, וואס זאל בערוהיגען דעם המון, דער מופטי האט אבער צוגעשיקט א שייך, וואס איז בעקאנט מיט זיין פאנאטיזם, וועלכער האט געהאלטען פאר די דעמאנסטראנטען, א העכסט אויפהעצענדע רעדע.

ענטפערענדיג אויף די פראגען פון וויקאנס ערלייף (איינער פון די יורידישע פערשטעהער פון דער יודישער אגענץ) האט מאיאר מאגראע פעסטגעשטעלט, דאס די אראבער, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער דעמאנסטראציע זענען געווען בעוואפענט מיט שטעקענס.

ירושלים, (יט״א) נאכ'ן פערענדיגען דעם פערהער פון מאיאר הארינגטאן, האט די אויספארשונגס־קאמיסיע איבערגעריסען די זיצונגען ביז מאנטאג, דעם 4־טען נאוועמבער. אין משך פון די אייניגע טעג וועט די אויספארשונגס־קאמיסיע בעזוכען די ערטער, וועלכע האבען געליטען פון אויגוסט־סעפטעמבער געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

די קאמיסיע מיט סער וואלטער שאו בראש וועט בעזוכען מוצא, חולדה, באר־טוביה, יפו, תל־אביב, חיפה, צפת און שפעטער מקור־חיים, תלפיות און חברון.

דאס עלעגאנטע לאנד

קויפט איין איהר קאסמעטיק אין דער רענאמירטער און ביליגסטער

קאנקורענץ־פערפומעריע פון

J. DRUKIER

ZAWADZKA 11, TEL. 75-92

וואו עס געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער דער רייכסטער אויסוואהל פון די

בייסטע פערפומען

פודערן, טואלעט־זייפען, קעלנישע וואסערן א.ז.וו.

בעמערקונג: פאר ענגראָסיסטען ספעציעלער ראבאט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

3 זונטאג
ל תשרי תר"צ

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 6.31
זון-אונטערגאנג 4 07

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(–) מארגען, מאנטאג, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעליים, וואס זע-נען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 7 פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

R S Sz T U Z Ż

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

מארגען דארפען זיך צו די קאנטראל-פערזאמ-לונגען צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאווא-טארגאווא 18) שערגאווצעס פון רעזערוו און לאנד-שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1904, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען-נע-מען הויבען זיך אן אויף

S ביז Sy

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל-גאס 51) די געבוירענע אין 1904 י., וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 11. פאליציי-קאמיסאריאט און זיי-ערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

A B C D E F Ch H

פ.ק.או. פאוויאט (פעטריקאווער 187) געבוירענע אין 1902, 1904 און 1889 י. פון גמינע לאגעווניק.

פולק-אפצייכענ
האבען בעקומען פרעז. זשעמיענצקי און פרעזעס האלצגרעבער

(מ) נעכטען האט א דעלעגאציע פון אפיצי-רען-קארפוס פון 10 ארטילעריע-פולק די ה"ה פולקאווניק זדיעכאווסקי און מאיאר לערעך-ארלאט איבערגעגעבען דעם פרעזעס פון שטאט-ראט אינזש. האלצגרעבער און שטאט-פרעזידענט דעפ. זשע-מיענצקי די פולק-אפצייכנונגען מיט ספעציעלע דיפלאמען.

די דעלעגאציע האט געדאנקט די פארטרעטער פון דער שטאט-פערוואלטונג פאר זייער אינטערע-סירען זיך מיט די נויטען פונ׳ם מיליטער, וואס האלט זיך אויף אין לאדז.

אינזש. האלצגרעבער און פרעזעס זשעמיענ-צקי זענען די ערשטע ציוויל-לייט, וואס האבען בעקומען די אפצייכנונגען פון 10 ארטילעריע-פולק. ביז איצט האבען די דאזיגע אפצייכנונג, א חוץ די אפיצירען פונ׳ם פולק, בעקומען בלויז גענעראל זשעליגאווסקי. דער לייטער פון ד.א.ק. IV גענע-ראל מאלאכאווסקי און דער לייטער פון דער 10. דיוויזיע גענעראל אלשעגא-ווילשענסקי.

אספאלטאויפ׳ן פרייהייטס-פלאץ

(מ) נעכטען האט מען אנגעהויבען אספאלטי-רען דעם פרייהייטס-פלאץ. די ארבייטען אויפ׳ן אינערליכען פאס וועלען דויערען ביז׳ן 10. ה: ח.

די ארבייטען ביים אויספארטיגען די קאדני-קעס אויף דער פעטרקאווער גאס, וועלען פערענ-דיגט ווערען ביז׳ן 15 ה. ח.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט= און וועגערישע קראנקהייטען, מענער = שוועכע, אלע ארט שנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

פון האנדעלס=קאמער

(–) דאנערשטאג 5 אין אווענד וועט פארקו-מען אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פא-מארסקא 21 א פלענאר זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער.

(–) די לאדזער האנדעלס-קאמער מאכט אויפן מערקזאם, אז אויפן סמך פון דער פעראָרדענונג פונם מלוכה פרעזידענט פון 23 סעפטעמבער ה. י. איז רעגולירט געווארען די פראגע וועגען בעצייכנען די לענג פון גיי-גארן.

איצט מעג מען האנדלען אין פוילען נאר מיט אזעלכע ניי-גארנס, וואס אויף זייערע עטיקע-טען איז אנגעגעבען גענוי די מאס (אדער די וואג) נעטא. ס׳איז ערלויבט דערביי אנצוגעבען אויך די ענגלישע מאס—יארדען.

דער אונטערשיד צווישען דער מאס, אדער וואג, וואס איז אנגעוויזען אויפ׳ן עטיקעט קען זיך אונטערשיידען פון דערווירקליכסטער ביז 3 פראצ. אויף די עטיקעטען טאר מען נישט אנגעבען אין קיין שום שפראך קיין בעצייכנונג „ציירקא", „אומ-געפעהר" א.א.וו.

די לאגע אין מסחר

(2) דער ווינטער-סעזאן אינ׳ם בוימוואל-מסחר האט נישט געבראכט קיין אויפלעבונג, ווי מ׳האט עס ערווארט. די פרייזען פון די ארטיקלען האבען זיך אונטערשידען פון די פאראיאהריגע מיט 3—5 פראצ. די פראווינצער קונים, וואס זע-נען געגאנגען פליטה, קומען צו פאהרען און קוי-פען פאר מזומן. צוויי מאמענטען ווירקען דערביי – דער הונגער אין מזומן, וואס פיהלט זיך אין לאדז און וואס מ׳וויל נישט גערן קרעדיטירען די סוחרים, וואס האבען זיך פון זייערע צאהלונגען אויסגעוויקעלט נישט ווי אמבעסטען. עפיס בעסער איז די לאגע אין דער וואל-בראנזשע. די קרעדיט-בעציהונגען זענען דא פיל בעסערע, מ׳קרעדיטירט די סוחרים ביז אויף 6 און אפילו 8 חדשים דאס קומט פאר טיילווייז דערפאר, וואס די קרעדיטען אויף קאמגארן איז לייכטער צו ערצילען, בפרט וואס די פרייזען אויף וואל אויפ׳ן אינטערנאציא-נאלען מארק זענען געפאלען, און וואס די וואל-סוחרים האבען בעסער געצאהלט. אויפ׳ן דיסקאנטא מארק האט מען געזוכט גאר ערשטקלאסיגען מא-טעריאל. צווייט און דריט-ראנגיגען מאטעריאל האט מען שווער געקענט דיסקאנטירען אפילו ביי א העכערען צינז-פוס.

א גינסטיגע ערשיינונג איז דער עקספארט, וועלכער איז היי-יאהר גרעסער ווי פאר די לעצטע 3 יאהר, און האט פאר די ערשטע 8 חדשים דער-גרייכט 5 מיליאן זל. אנטקעגען 38 אין פאריגען יאהר. ד״ם ערשטען ארט אין עקספארט פערנעמט ווידער רומעניען, שטארק איז געוואקסען דער עקספארט קיין סאוויעט-רוסלאנד און אויף וויטען מזרח, (יאפאן, כינא).

טראגישער זעלבסטמארד
זיך געווארפען אינטער׳ן צוג

דער 28-יאהריגער אנגעשטעלטער פון דער פירמע „סואר", ישראל האלדמאן (נארוטאוויטש 32) איז לעצטענס גייסטיג-קראנק געווארען. די פארינע וואך האט דער דאקטאר פון דער קליניק אין ווארשע אנערקענט איהם פאר פולשטענדיג געזונד און איהם אויסגעשריבען פון קראנקען-הויז.

קומענדיג א היים האט ער ערקלערט זיין פרוי אז ער גייט אין געשעפט. ווען די פרוי איז מיט איהם מיטגעגאנגען איז ער מיטאמאל ערגעץ פער-שוואונדען. די פרוי האט איהם א גאנצען טאג ארומגעזוכט, און ווען זי האט איהם נישט געפונען, האט זי געמאלדען אין פאליציי.

פארנאכט האט די פאליציי מיטגעטיילט דער פרוי, אז האלדמאן איז אויף דער באהן-סטאציע אין פאביאניץ בעגאנגען זעלבסטמארד, ארונטער-ווארפענדיג זיך אונטער׳ן צוג. ער איז געבליבען טויט אויפ׳ן ארט.

ערמארדעט זיין שוואגער אין מיטען גאס

פרייטאג ביינאכט איז אויף רוג קילינסקי און פשעיאזד אויסגעפיהרט געווארען א מארד. פראנ-ציטשעק גרעבער און יוזעף לעווינסקי צוויי שוואגערס, וואס וואוינען אויף פשענדזאלניאנא 15 זענען געגאנ-גען א היים אביסעל שיכור׳לעך. אינטערוועגס האבען זיי זיך צעווערטעלט און גרעבער האט ארויסגע-כאפט פון טאש א מעסער און האט מיט איהם עטליכע מאל דערלאנגט לעווינסקין אין פלייצע. לעווינסקי איז געפאלען בעוויסטלאז זיך מיט בלוט.

פערבייגעהער האבען זיך געווארפען צו גרעבערן און געוואלט ביי איהם אפנעהמען דעם מעסער, ער האט זיך אבער געלאזט לויפען אין דער ריכטונג פון דער פיעטריקאווער גאס. צו לעווינסקין האט מען ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם אין א גוס׳דיגען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

גרעבערן האט מען אין עטליכע שעה ארום געכאפט און ארעסטירט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וואקלדעקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צווייי נעקעהרט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

לעצטע 2 געזעגענונגס=פארשטעלונגען פון די בעליבטע ארטיסטען
ווערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן

היינט, זונטאג, דעם 3-טען, 9 אווענד – די ליבלינגס=אפערעטע אין לאדז
די רומענישע חתונה
אין 3 אקטען. הויפט ראלען: „דבורה"—וו. קאניעווסקא; ישראל"—פ. ברייטמאן

מארגן, מאנטאג, דעם 4-טען, 9 אווענד לעצטע געזעגענונגס=פארשטעלונג
צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50
וואו איז מענשליכקייט
אין 3 אקטען פון סימאן. הויפט-ראלען: ראזא—וו. קאניעווסקא; סידניי—פ. ברייטמאן

ס׳נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזע בערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אלעדאמען-בעשטעלט-ארבייטער

קומען היינט, זונטאג 9 פריה אין לאקאל פון פעראיין, לאגעווניצקא 4 אויף דער

פאך=פערזאמלונג

כוליגאנישער אנפאל אויף א יודיש-יונגעל

אויף נאווא לאגעווניצקא געפינט זיך א שטא-טישע פאלקס-שול אין וועלכער ס׳לערנען זיך יו-דישע קינדער, נעכטען, ווען דריי 8 יאהריגע קינ-דער יוסף אבראמאוויטש בזשעזשינער 156 שיקעצ-קי און ראטא זענען געגאנגען א היים, זענען זיי בעפאלען געווארען דורך קריסטליכע יונגלעך, וועלכע האבען אבראמאוויטש׳ן מיט א שטיין פער-וואונדעט אין קאפ.

מ׳וואלט געדארפט אדער נישט לאקירען קיין יודישע שולען אין נישט יודישע דאיאנען, אדער וועניגסטענס זיכערען די יודישע קינדער פון כו-ליגאנישע אנפאלען.

ביי דער לאדזער סאנאציע

(2) די פערגאנגענע וואך זענען פארגעקומען וואהלען אין דער לאדזער אפטיילונג פונ׳ם אונ-פארטייאישען-בלאק (ב.ב.) אויפ׳ן ארט פונ׳ם ביז-איצטיגען פרעזעס סענאטאר וואדזשינסקי, איז געוועהלט געווארען ה׳ נאידער, לייטער פון אנ-אפטיילונג אין דער היגער פינאנץ-קאמער.

ארויסגעווארפען דאס אמשינאווער שטיבעל

(–) אויף בערעק יאסעלעוויטש 14 געפינט זיך א׳נ׳אמשינאווער שטיבעל זייט 23 יאהר. מיט א צייט צוריק האט א טייל פונ׳ם הויז אפגעקויפט א געוויסער מאיר רייטער. פרייטאג ווען די מתפללים זענען געקומען צו קבלת שבת האבען זיי געטרא-פען אין שטיבעל וואוינען רייטער׳ן. דער ארון-קודש מיט די ספר-תורות איז געשטאנען און די ספרים מיט׳ן מעבעל זענען געווען ארויסגעווארפען. די מתפללים האבען אויפגעהויבען א טומעל, אבער ס׳האט זיי גארנישט געהאלפען. מען האט מקבל שבת געווען אויפ׳ן הויף.

אויסשטעלונג פון לאדזער עקספאנאטען פון דער פויזנער אויסשטעלונג

(מ) היינט דעם 3. נאוועמבער ווערט אין לאקאל פון דער שטעטישער קונסט-גאלעריע גע-עפענט ווערען די אויסשטעלונג פון די עקספאנא-טען פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג אויף דער אלגעמיינער לאנדעס-אויסשטעלונג אין פויזען.

די דאזיגע עקספאנאטען שילדערן די ערא-בערונג פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג, בע-זונדערס אין פערלויף פון די לעצטע 10 יאהר. די עקספאנאטען בעקענען אויך מיט די בעזונדערע שטאטישע פראבלעמען. פדי די אויסשטעלונג זאל קענען בעזוכט ווערען פון די ברייטסטע פאלקס-מאסען איז דער איינטריטס-פרייז א זעהר נידריגער.

שרפה אין קינא „קארסא"

(–) פרייטאג אין אווענד איז בעת׳ן סעאנס אין קינא „קארסא" (זשעלאזנא 2 אויסגעבראכען א שרפה. אין זאל איז ענטשטאנען א פאניק. די בעזוכער האבען זיך געווארפען צום ארויסגאנג ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ס׳האט זיך אנגע-צונדען דער פילם אין דער קאבינע. דער פילם איז פערברענט געווארען. ס׳זענען אנגעקומען די פייערלעשער און האבען דעם פייער איינגעלאשען. דער מעכאניק סטאניסלאוו שאבאנסקי האט זיך אפגעבריהט און די פאגאטאוויע האט איהם ער-טיילט הילף. פון פובליקום האט קיינער נישט גע-ליטען. דער עולם האט געפאדערט דאס געלט פאר די בילעטען און די דירעקציע האט זיי טיילווייז אויסגעצאהלט. ביינאכט איז דאס קינא געווען געשלאסען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) יורשים פון וואיטשיצקי, נאפיורקאווסקי 27; דאנילעצקי, פיעטרקאווער 172; אילניצקי און צימער, וואולטשאנסקא 37; יורשים פון לוינווע-בער, פרייהייטס-פלאץ 2; יורשים הארטמאן, מלי-נארסקא 1; י. קאהאנע, אלעקסאנדראווסקא 81.

ווי אזוי דארף מען טעלעפאנירען?

1) נעם אראפ דאס טעלעפאן-טרייבעל מיט דער לינקער האנד.

2) ווארט ביז דו וועסט הערען דעם דויערענדען סיגנאל, וואס בעדייט, אז די סטאציע איז פריי.

3) דעמאלט הויב אן צו דרעהען דאס רעדעל, לויט דעם נומער וואס דו דארפסט פריהער אויפשרייבען אויף פאפיר.

4) געדענק, אז יעדער טעלעפאן-נומער האט 5 ציפערען, אויב דו וועסט אנדרעהען ווייניגער אדער מעהר ציפערען, וועסטו קיין פערבינדונג נישט בעקומען.

5) אויב דער פערלאנגטער נומער איז פערנומען, וועסטו הערען אנ'אפגעריסענעם קלאנג און אין טרייבעל וועט שטיל ווערען, דעמאלט מוזטו אוועקלעגען דאס טרייבעל.

6) אויב דו האסט די פערבינדונג בעקומען וועסטו הערען לענגליכע קלאנגען מיט הפסקות פון אנדערהאלבען ביז דריי סעקונדען, דעמאלט מוזטו האלטען דאס טרייבעל ביים אויער אזוי לאנג ביז דער ארויסגערופענער אבאנענט וועט זיך מעלדען.

7) אויב דו ווילסט ארויסרופען די פייערלעשער דארפסטו נאר אנדרעהען איין ציפער „8", די הינטערשטעטישע סטאציע („פאדמיעיסקא") — אויך נאר איין ציפער „9" און די צווישען-שטעטישע סטאציע („זאמיעיסקא") — די ציפער „0".

68-יעהריגער יוד פלוצלונג געשטארבען אין מיטען גאס

(—) נעכטען אין אווענד האט שפאצירט מיט זיין פרוי אויף זאוואדזקא גאס, דער 68-יעהריגער יוסף לייב בוכמאן פון זאכארניא 54.

נעבען נומער 8 האט בוכמאן דערפיהלט, אז ס'ווערט איהם נישט גוט און איידער מ'האט בעוויזען ארויסצורופען מעדיצינישע הילף איז בוכמאן שוין געווען טויט. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט קאנסטאטירט, אז בוכמאן איז געשטארבען פון א הארץ-שלאג.

„חסד של אמת" האט גלייך דערלעדיגט אויפ'ן ארט פון טראגישען פאל איהרע מיטגלידער, וועלכע האבען דעם מת איבערגעפיהרט אין זיין וואוינונג. ביז דער לוויה בעשעפטיגט זיך „חסד של אמת", וועלכע בעמיהט זיך אויך, אז ס'זאל נישט קומען צו קיין סעקציע.

„א פייערונג אין וו.י.ז.א."

דעם פאריגען דאנערשטאג אין אווענד איז פארגעקומען די ערעפנונג פון די טיי-אווענדען צום היינטיגען סעזאן פון דער פרויען-געזעלשאפט „וו.י.ז.א." אין זייער נייעם לאקאל פושעיאזד 2.

דעם אווענד האט מיט א קורצע רעדע געעפענט פרוי ד"ר ברוידע און האט געגעבען דאס ווארט דעם דעפ. הארטגלאס, וועלכער איז ספעציעל צו דעם אווענד געקומען פון ווארשע. דעפ. הארטגלאס האט אין א זאכליכע רעדע געמאכט א מין בילאנס פונ'ם גאנג אין ארץ-ישראל פאר'ן לעצטען יאהר אזוי, אז יעדע ביי־וואוינענדע האט געקאנט זעהן פאר זיך א קלארען בילד פון ארץ-ישראל ביי היינטיגען טאג.

דערנאך איז פארגעקומען דער קאנצערט-טייל ביי וועלכען דער עולם וויבער האבען זיך גוט אמוזירט. דער קאנצערט איז אויסגעפיהרט געווארען אונטער דער אנפיהרונג און פיאנא-בעגלייטונג פון פראפ. פייווישעס.

פרוי קאך האט מיט גרויס ערפאלג געזונגען עטליכע לידער און דערנאך האט די העברעאישע סטודיא (א זכר פון פרוי בערנשטיין-כהן) געזונגען ארץ-ישראל לידער.

צום סוף האט פריילין קראקאווסקא זעהר גוט דעקלאמירט אין העברעאיש די פאעמא פון מאריס ראזענפעלד „דער יודישער מאי". און נאך עטליכע געזאנג-נומערן זענען אויסגעפיהרט געווארען פון פראפ. פייווישעס צוזאמען מיט דער העברעאישער סטודיא. און דער עולם איז זיך פונאנדערגעגאנגען אין א געמיטליכער און צופרידענער שטימונג.

שא.

נקמה פון א פרוי
שיקט אונטער מענשען, כדי זיך נוקם צו זיין אן איהר מאן

(2) אויף קאנסטאנטינער 137 וואוינט דער 36-יעהריגער לעאן פאראבינסקי מיט זיין 9-יעהריגען יונגעל אנטאני. פאראבינסקי לעבט שוין נישט מיט זיין פרוי זייט 2 יאהר.

נעכטען 11 א זייגער אין אווענד זענען צו פאראבינסקי אין שטוב געקומען 3 פערשוינען, וועלכע האבען איהם מיט זיין קינד טעראריזירט, און די פערשוינען האבען מיט העק און האקמעסערס צוהאקט דאס גאנצע מעבעל, וואס האט זיך נאר געפונען אין שטוב. זיי האבען קיין איין גאנצען חפץ אין שטוב נישט געלאזען. דאן האבען זיי אויף פאראבינסקי דערלאנגט עטליכע קלעפ אין קאפ מיט א טעמפען געוועהר, פון וואס דער פערוואונדעטער איז געפאלען בעוואוסטלאז, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. די אנפאלער זענען אנטלאפען. פאראבינסקיס צושטאנד איז א שווערער.

די פאליציי האט איינגעארדענט אנ'אבלאווע, כדי צו ארעסטירען די חוצפה'דיגע אנפאלער. ווי מען איז זיך משער זענען די אנפאלער געשיקט געווארען דורך פאראבינסקים פרוי.

וויזעס און הנחה-באהן-בילעטען
פאר סטודענטען, וועלכע פאהרען קיין אויסלאנד

דער פאראיין פון סטודענטען, וועלכע שטודירען אין אויסלאנד, גיט צו וויסען, אז ער שיקט א דעלעגאט קיין לאדז, צו געבען מינדליכע אינפארמאציעס, ווי אויך איינשרייבען אין דער לעצטער גרופע, וועלכע פאהרט ארויס דעם 4. ד. ח. דער דעלעגאט ערלעדיגט הנחה-באהן-בילעטען און נעהמט אן איינשריפטען אין צ. י. ע. (אינטערנאציאנאלע סטודענטען קארפארשאפט).

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין לאקאל פון „חשמונאי", גדאנסקא 40, צווישען 10 — 8 אין אווענט.

בעמערקונג: די בעזיצערס פון צ. י. ע.-לעגיטימאציעס געניסען פון 50 פראצ. וויזע-הנחות.

היינט פייערליכע ערעפנונג
פון נייעם אייגענעם לאקאל פון „נותן לחם"

היינט 5 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר די ערעפנונג פון אייגענעם נייעם לאקאל פון „נותן לחם" אויף סאלנא 14. אין דער פייערונג וועלען אנטיילנעהמען פארשטעהער פון היגע געזעלשאפטען און אינסטיטוציעס.

„נותן לחם" לאדענט איין די גאנצע לאדזער געזעלשאפט צו דער דאזיגער פייערונג.

פון געריכט

געמשפט א מערדער

דעם 24 מערץ איז אויפ'ן פעלד הינטער שאדעק דערהרגעט געווארען דורך 2 רעוואלווער-קוילען דער 52-יעהריגער יוזעף קראשינסקי.

די אויספארשונג, וועלכע האט א לאנגע צייט נישט געגעבען קיין רעזולטאטען, האט סוף כל-סוף דערפיהרט צום ארעסטירען דעם מערדער, וועלכער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס דער בעקאנטער גנב וואלענטי בענעק פון שערעדז. עה"ר נעכטען איז בינעקס פראצעס בעטראכט געווארען אויף דער ארויספאהר-סעסיע פון קרייז-געריכט אין שערעדז בינעק איז פארמשפט געווארען אויף 6 יאהר שווערע טורמע.

דייטשער געזאנדטער ראושער אין לאדז

היינט אינדערפריה איז קיין לאדז געקומען דער דייטשער געזאנדטער אין ווארשא אולריך ראושער, אויפ'ן פאהנהויף האבען איהם אפגעווארט א גרעסערע פון דייטשען קאנסולאט אין לאדז, מיט דעם קאנסול פאן לונקוואלד בראש.

פאן לונקוואלד האט איינגעארדענט א פריה-שטיק פאר'ן גאסט, וועלכער איז געקומען אין ענינים פון רייטש-פוילישען האנדעלס-טראקטאט, וואס דארף אין גיכען געשלאסען ווערען.

אין אווענד איז געזאנדטער ראושער צוריק אפגעפאהרען קיין ווארשא.

ארעסטירט דעם פאבריקאנט רובין?

(—) נעכטען שפעט ביינאכט האבען מיר בעקומען א ידיעה, אז אין א קליין שטעטעל הינטער לאדז איז נעכטען ארעסטירט געווארען דער פאבריקאנט רובין, וועלכען מען איז חושד, אז ער האט אונטערגעצינדען זיין פאבריק אויף קאשטשושקי 10.

צוליב דער שפעטער צייט איז אונז נישט געלונגען די ידיעה צו בעשטעטיגען פון פאליציאישע קוועלען.

ארבייטער-צוג צו די קברים פון די געפאלענע קעמפער

(—) פרייטאג האט די געזעלשאפט פון געוועזענע פאליטישע ארעסטירטע איינגעארדענט א צוג צו די קברים פון די געפאלענע קעמפער אין 1905 י. פון פעראיינס-לאקאל האט א גרויסער צוג מיט ארקעסטערס זיך געלאזט צו דער קאנסטאנטינער פאלעסיע. דארט האט מען אויף די קברים אוועקגעלעגט קרענץ און ס'האבען געהאלטען רעדעס פרעזעס האלצגרעבער, דעפ. קאוואלסקי (פ.פ.ס.) אינזש. וואיעוואודזקי (נ.פ.ר.) לאזוניק קוק (דייטשע סאציאליסטען) קולטשינסקי (רעכטע נ.פ.ר.) און אדוו. פיאטר קאן.

אין דער לעצטער מינוט האט דער „בונד", וועלכער האט אויך געזאלט אנטיילנעהמען אינ'ם צוג זיך צוריקגעצויגען, צוליב דאס, וואס אין איהם האבען אויך אנטיילגענומען די רעכטע נ פ.ר.

מעלדונגען

אלגעמיינער פראפ. לאנד-פעראיין פון בעקליידונג אינדוסטרי אפטיילונג לאגעווניצקא 4

אכטונג דאמען בעשטעלטע ארבייטער

היינט גייט קיינער נישט צו דער ארבייט. 9 א זייגער פריה א פערזאמלונג אין פעראיין לאגעווניצקא 4 א. ט. א. ווי אזוי האט דער פעראיין פון קאנסטאנטינער 26 זיך ארויסגעדרעהט פון צו גיין געמיינזאם אין דער אקציע? 2) די בעציהונג פון מייסטער פעראיין צו דער פאדערונג 3) וואהלען פון א שטרייק-קאמיטעט.

די פאך-קאמיסיע פון דאמען בעשטעלט.

אכטונג פריזיער-ארבייטער

צוליב דער ערעפנונג פון צעך, וועלכע קומט פאר דעם 17 נאוועמבער ווערען געבעטען אלע מיטגלידער צו רעגולירען דעם בייטראג, כדי זיי זאלען קענען ביי־וואוינען די ערעפנונג, גלייכצייטיג האבען שטימרעכט אויך נישט מיטגלידער קענען זיך קומען רעגיסטרירען יעדען טאג פון 8 ביז 10 אווענד אויסער פרייטאג און שבת אין לאקאל פון האנדווערקער-קלוב פאלודניאווא 4.

די פערוואלטונג.

אכטונג שערער ארבייטער

עס ווערט געמאלדען, אז דער שערער-פעראיין פון פיעטרקאווער 56 האט זיך איבערגעצויגען אין זיין אייגענעם לאקאל פאמארסקא (שרעדניא) גאס 3 פראנט 1-טען שטאק טעטיג יעדען טאג פון 6–11 אווענד.

גליק און רייכטום

וועסטו דערגרייכען, קויפענדיג א לאס צו דער ערשטער קלאס פון דער 20 טער מלוכה לאטעריע אין דער גליקליכער קאלעקטור

ב. ווינבערג, פיעטריקאווער 42 פיעטריקאווער 163

די ציהונג הויבט זיך שוין אן דעם 14-טען ד. ח.

אויסוועריטיגע שיקען מיר ארויס די גליקליכע לאזען נאכ'ן איינצאהלען אויף אונזער רעכענונג פון P.K.O. 61016

Już ukazał się № 1

jednego łódzkiego ilustrowanego dwutygodnika

„SCENA i FILM"

Konkursy z nagrodami pieniężnemi!

Bezpłatne bilety do kin i teatrów!

Wszędzie do nabycia.

לאטעריע-נאכריכטען

אין איינמענהאנג מיט'ן דערנעהנטערן זיך פון דעם טערמין פון דער ציהונג הערשט א גרויסע פעראינטערעסירונג מיט לאזען פון דער 1-טער קלאס פון דער 20. מלוכה-לאטעריע. די נאכפראגע וואקסט מיט יעדען טאג. איבערהויפט ווענדען זיך די שפילערס צו דער קאלעקטור ס. יאסקא, פעטריקאווער 22 און 66, וואו עס פאלען געוועהנליך די גרעסטע געווינסטען.

פון די קינאס

אין „קאסינא" ווערט איצט דעמאנסטרירט א פילם מיט דער מעקסיקאנערין דאלארעס דעל ריא אין דער הויפט-ראלע, א. נ. „די ווילדע ליבע".

מאריצא איז די טאכטער פון ווילדען ציגיינער באזיל, א דרעסירער פון היות, וואס וואוינט אין א ווינקעלער הייל פון די קארפאטען בערג. מאריצא איז שטאלץ און ווילד ווי א וויבער און שעהן ווי א נאזעל. אלע ציגיינער ווערען די כפרה פאר איהר, אבער זי שענקט זיי נישט איהר ליבע, און ווארט פערעקשנט פון איהר שטערן וועט אויפלייכטען. יארנא דער שרעקליכער רויבער, שטארבט פאר איהר טריט, אבער זי איז אונרחמנות'דיג. יארנא שניידט איהר אפ די צעפ, וואס עס איז א שרעקליכע בעליידיגונג פאר א פרוי לויט די ציגיינערישע בעגריפען, און זי שווערט נקמה. אבער ווען זי שטעהט מיט א רעוואלווער אין האנד פאר דעם שלאפענדיגען רויבער, וואכט יענער אויף, און לאכט איהר אין פנים אריין, קושענדיג שפעטער איהר האנד. דאס ווילדע ציגיינער מיידעל קריגט אנגסט און פערעהרונג פאר'ן מוטיגען העלד, און פאלט א בעזיגטע פון ליבע אין זיינע ארעמס. צום פילם זינגט צו לעווייטס גרויסער כאר ציגיינער לידער.

אין „לונא" ווערט געגעבען א פילם מיט דעם אונפערגעסליכען ראלארעס דעל ריא, א. נ. „דאס גאלדענע גיהנום".

אין 1897 איז אין אמעריקא פערשפרייט געווארען די ידיעה, אז אין אלאסקא איז ענטדעקט געווארען גרויסע גאלד-גרובען. מאסען גאלד-דורשטיגע האבען זיך געלאזט אין יענע אריין צום גליקליכען לאנד, צווישען זיי געפינען זיך בערנא קלארי און לארי באלדווין. ביים ערשטען צוזאמענטרעפעניש האבען זיך די יונגע מענשען שטארק פערליבט, און דערנאך מאכט דאס וואנדער גיהנום דורך די איז קריעס, נאך גרויסע מיה און מאטערניש געפינט לארי גאלד, ווערט רייך, און קעהרט זיך אום מיט זיין געליבטער קיין סאן-פראנציסקא.

דער פילם גיט איבער א מעכטיגע דראמא וואס באזירט אויף געשעהענישען וואס האבען בעשטימט אויפגערודערט די וועלט.

דער פילם איז אין טעכנישער הינזיכט א קונסט ווערק פון דער טעכניק, און מאכט א געוואלדיגען רושם.

„דאס געהיימניש פון פרוי מארי" אזוי הייסט דער פרעכטיגער פילם, וואס ווערט איצט דעמאנסטרירט אין „ארעאן". א פילם פון פרייד און טרעהרען. א פילם וואס הייטערט אויף און דערדריקט מיט זיין געוואלדיגער טראגיק. די פאבולא איז אן אויסערסט שפאנענד. א פאטער פערליבט זיך אין זיין דינסט-מיידעל נישט וויסענדיג אז דאס איז זיין איינענער שנור. אין דעם דאזיגען פילם שפילט דער יונגער פילם שטערן קלא-קלא, דער נייער רושעק קאנאן אויסערדעם שפילען די בעריהמטע ראלף גריי, קורט וועספערמאן און לידיא פאטיעכינא. אלס נאכפראגראם געהט א פארס.

אין קינא טעאטער „ביקא" ווערט איצט געשפילט מיט גרויס ערפאלג די הערליכע דראמע א. נ. „די נעטליכע פרוי". אין דאזיגען פילם נעמט אנטייל די בעריהמטע און רייצענדע שוישפילערין גרעטא גארבא.

דער דאזיגער פילם וועלכער איז דער לעצטער שלאגער פון דער קינא פראדוקציע, פערמאגט א גאנצע רייהע פון ערשיטערנדע מאמענטען וואס לאזען איבער אויף די צוקוקער א שטארקען איינדרוק.

נאך א גרינדליכען רעמאנט, איז ווידער ערעפענט געווארען דאס פרעכטיגע קינא „סירענא". ס'ווערט דעמאנסטרירט א גרויסע סענסאציאנעלע פרעמיערע א. נ. „דער קעניג פון די באקסערס". אויסער דעם א פרעהליכע קאמעדיע. דער ארקעסטער איז בעדייטענד פערשטארקט געווארען.

ווי ס'איז צו זעהן, בעמיהט זיך די דירעקציע פון קינא „ראי" צו דעמאנסטרירען בילדער פון ערשטראנגיגער פראדוקציעס. דאס איצטיגע בילד „דאס מעדעל פון דער מלינה" האט א גרויסען ערפאלג. די הויפטראלע שפילט מערי אסטאר. די מוזיקאלישע אילוסטראציע איז צונעפאסט צום בילד.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

צוריקגעקעהרט.

ליקווידירט דער פראנצויז. רעגירונגס-קריזיס

טארדיע האט געשאפען די נייע רעגירונג

פאריז, 2 (ספ. טעל.) דער נעו. אינערן־מיניסטער טארדיע, וועלכער האט בעקומען די מיסיע צו שאפען די נייע פראנצויזישע רעגירונג, האט אין פערלויף פון גאנצען טאג אפגעהאלטען קאנפערענצען מיט פארשטעהער פון פערשידענע ריכטונגען, וועלכע דארפען אנטיילנעהמען אין דער רעגירונג.

טארדיע וויל אריינציהען די ראדיקאל־סאציא־ליסטען אין דער רעגירונג. ער האט ערקלערט די פרעסע־פארשטעהער, או ער וועט זיך בעמיהען צו שאפען א קאבינעט פון א „סאלידארער רעפובּ־ליקאנישען אקציע". לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועט בריאן געהערען צו דער נייער רעגירונג. בריאן האט שוין געגעבען זיין צושטימונג דערצו.

פאריז, 2 (אטע) טארדיע האט אנגעטרא־פען אויף נייע שוועריגקייטען ביים צוזאמענשטעלען דעם קאבינעט. די ראדיקאל־סאציאליסטישע פארטיי האט מיט 48 נעגען 26 שטימען אפגעווארפען דעם פארשלאג אנטיילצונעהמען אין טארדיעס קאבינעט. טארדיע וועט זיך דעריבער מוזען ווענדען אויף רעכטס. צוליב דעם איז אויסגעשלאסען, אז בריאן זאל אנטיילנעהמען אין דער רעגירונג. דערוויל האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, או דער פארלאמענט וועט אויפגעלעזט ווערען, די לאגע דארף נאך היינט אויפגעקלערט ווערען.

פאריז, 2 (א. ט. או.) מיניסטער־פרעזי־דענט טארדיע איז 5 נאכמיטאג געזעסען אויף א קאנ־פערענץ ביים מלוכה־פרעזידענט דומערג. צוריק־קומענדיג אין אינערן־מיניסטעריום האט טארדיע ערקלערט די פרעסע־פארשטעהער: „מיין קאבינעט איז נעבילדעט".

אינדיען זאל ווערען אנגלישע דאמיניע

סענסאציאנעלע ערקלערונג פון אינדישען וויצע-קעניג

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) דער אינדישער וויצע־קעניג לארד אירווין, וועלכער איז צוריקגעקומען קיין דעלהי, האט ערקלערט, אז לויט די אנשויאונגען פון דער בריטישער רעגירונג, וואלט דאס שאפען פון אינדיען א דאמיניע נעווען די פאסענדע פארם פון רעגירען. די בריטישע רעגירונג וועט זיך בעמיהען דעם אינדישען פראבלעם אויף יענעם וועג צו ערלעדיגען. די דאזיגע ערקלערונג האט אין אינדיען ארויסגערופען גרויס בעגייסטערונג. אין די קאנסערוואטיווע קרייזען איז מען נישט צופרידען.

„דאס לאנד פון די סאוויעטען"

איז פרייטאג אנגעקומען קיין אמעריקא

לאנדאן, 2 (א. ט. או.) די לופט־שיף „דאס לאנד פון די סאוויעטען" איז פרייטאג 4 א זייגער מיט 13 מינוט נאכמיטאג אנגעקומען אויפ'ן ניו־יארקער פליה־פלאץ קורטיספעלד און האט דערמיט פערענדיגט איהר וועלט־רייזע. אויפ'ן פליה־פלאץ זענען אנוועזענד געווען א גרויסע מאסע מענשען, וועלכע האבען בעגריסט די פליהער. אינ'ם געדראנג זענען איניגע פערזאנען פערוואונדעט געווארען.

די לייבאר-פארטיי זיגט

ביי די צונאב-וואהלען ביי די ענגלישע שטאט-ראטען

לאנדאן, 2 (א. ט. או.) לויט די ביז־איצטיגע רעזולטאטען פון די צונאב־וואהלען אין די שטאט־ראטען האבען די קאנדידאטען פון דער לייבאר־פארטיי איבעראל אפגעהאלטען א גרויסען נצחון.

דער ענגלישער שפיאנאזש-אמט

וועט אינגאנצען אפגעשאפט ווערען

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) אין די בריטישע פאליטישע קרייזען האט א גרויסע אויפרודערונג אר־רויסגערופען די אקציע פון אויסערן־מיניסטער הענ־דערסאן וועגען אפשאפען דעם אויסערליכען ענג־לישען שפיאנאזש־אמט. די קאסטען פון דעם דאזיגען אמט אין בודזשעט פון אויסערן־מיניסטעריום בע־טרעפען 250 טויזענט פונט. דערביי האט דאס מיניסטעריום נישט געדארפט קיין רעכנונג פון די אויסגעגעבענע סומען.

אפשאפען טויט-שטראף

געזעץ-פראיעקט אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) אין ענגלישען פאר־לאמענט איז אריינגעטראגען געווארען א געזעץ־פראיעקט וועגען אפשאפען טויט־שטראף.

פאר נעהמען שוחד

1 יאהר תפיסה און הונדערט טויזענד דאלאר שטראף

ניו־יארק, 2 (ספ. טעל.) דער געוועזענער אמעריקאנער אינערן־מיניסטער אלבערט פאל, וועל־כער איז בעשולדיגט געווארען אין נעהמען גרויסע „לאפובקע" פון איינעם פון די נאפט־מאגנאטען, איז פער'משפט געווארען אויף איין יאהר תפיסה און 100 טויזענד דאלאר שטראף.

ערד-ציטערניש אין בוקארעשט

בוקארעשט, 2 (ספ. טעל.) נעכטען 9 א זייגער אינדערפריה האט מען אין בוקארעשט דער־פיהלט א שטארקע ערד־ציטערניש. קיין בעדייטענדע שאדענס זענען נישט געווען.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציע אין לעמבערג

לעמבערג, 2 (ספ. טעל.) אויף א פערזאמ־לונג פון די אוקראינער ס. ר. האבען זיך אריינגע־ריסען א גרופע קאמוניסטען און „כעלראבאוועצעס" דער אנוועזענדער פאליציי־בעאמטער האט פער־ארדענט, אז די קאמוניסטען זאלען פערלאזען די פערזאמלונג. די קאמוניסטען האבען נישט אויס־געפיהרט די פעראָרדנונג און ס'איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי. 3 פאליציאנ־טען זענען פערוואונדעט געווארען, 25 קאמוניס־טען זענען צושלאגען געווארען, עטליכע מענשען זענען ארעסטירט געווארען.

3 יודען צווישען די פער-משפטע צום טויט

אין גרויסען אסטראכאנער מיסברויך-פראצעס

מאסווע, (י.ט.א.) צווישען די פערמשפטע צום טויט אין גרויסען פראצעס געגען די מיס־ברויכען, וואס זענען בעגאנגען געווארען אין דער פיש־אינדוסטריע אין אסטראכאן, געפינען זיך אויך די 5 יודישע פיש־הענדלער יעקב בלאך, אהרן וואישניעפאלסקי און יחזקאל זאבלאצקי. אויך צווישען די בעשולדיגטע, וואס זענען פעראורטיילט געווארען אויף פערשידענע טערמינען תפיסה גע־פינט זיך א געוויסע צאהל יודען.

פערקלענערט דעם דיסקאנטא-פראצענט

אין אייראפא און אמעריקא

ניו־יארק, 2 (ספ. טעל.) „פעדעראל רע־זערוו באנק" אין ניו־יארק האט פערקלענערט דעם דיסקאנטא־פראצענט ביז 5 פראצענט.

דאס זעלבע האט אויך געטון די מלוכה־באנק אין האלאנד.

בערלין 2 (א.ט.או.) דער דיסקאנטא־פרא־צענט איז פערקלענערט געווארען פון 7 א האלב אויף 7 פראצענט.

לאנדאן, 2 (ספ.טעל.) די ענגלישע באנק האט פערקלענערט דעם דיסקאנטא־פראצענט פון 6 און א האלב אויף 6 פראצענט.

א שנעל-צוג ארויפגעפאהרען

אויף א גרופע ארבייטער

בוקארעשט, 2 (ספ. טעל.) דער שנעל־צוג, וואס איז געגאנגען פון גאלאץ קיין בוקארעשט איז נעבען דער סטאציע בראזי אנגעפאהרען אויף א גרופע באהן־ארבייטער, וועלכע האבען געארבייט אויף דער ליניע. 7 ארבייטער זענען דער'הרג'עט געווארען.

פערפלייצונג אין ווענעדיג

מיילאנד, 2 (א. ט. או.) פון ווענעדיג ווערט געמעלדעט, אז פרייטאג נאכמיטאג ביז שפעט ביי־נאכט איז דארט ארורכגעגאנגען א שווערער שטורם ווינד. פיל ערטער זענען פערפלייצט געווארען. דאס עלעקטרישע בעלייכטונג איז קאליע געווארען און אין דער שטאט איז געווען פינסטער.

„גראף צעפעלין"

אויף א רייזע איבער דער שווייץ

פרידריכסהאפען 2 (א. ט. או.) היינט 10 א זייגער אינדערפריה איז די לופט־שיף, „גראף צעפעלין" אפגעפלויגען מיט 33 פאסאזשי־רען אויף א רייזע איבער דער שווייץ.

גרויסער וואולקאן-אויסברוך

10 טויזענד הייזלאזע

פאריז, 2 (א. ט. או.) דער וואולקאן מאך־פעל האט ווידער פרייטאג אויסגעבראכען. עס ווע־נען ארויסגעשליידערט געווארען גרויסע פייער־לא־ווען. א חוץ דעם איז נעפאלען א גרויסער אש־רעגען. די צאהל הייזלאזע, וואס זענען געקומען נאך פארט־דע־פראנס ווערט בערעכנט אויף 10 טויזענד.

איינגעפאלען א 16-מעטערדיגע רושטאוואניע

און בעגראבען 7 ארבייטער

לייפציג 2 (א.ס.או.) היינט נאכמיטאג איז אין דער לייפציגער עלעקטראווניע איינגעפאלען א רושטאוואניע פון 16 מעטער הויך. 7 ארביי־טער זענען אראפגעפאלען פון דער הויך. 4 אר־בייטער זענען שווער פערוואונדעט געווארען, 3 זענען לייכט פערוואונדעט געווארען.

די ציהונג פון דער דאלארובקע

הויפט געווינס 8,000 דאלאר נומער 288080.

פרעמיע 3,000 דאלאר נומער 861946.

צו 1000 דאלאר נומערן: 064326 585785 120740 304319 132242.

צו 500 דאלאר נומערן: 455490 046259

888408 342236 225194 637049 853096

249402 215813 922212 056778 374236

385944 602331 422122 374658 396329

096138 620834 632690.

צו 100 דאלאר נומערן: 133927 585861

177861 056778 641683 359867 990715

374236 242030 465151 770791 385944

996968 863303 377891 602331 346749

030098 789931 422122 466185 030352

714881 374658 728704 446440 117247

396329 013618 849617 655235 096138

530675 169922 129846 620834 618615

864240 397531 632690.

ספארט-בעוועגונג

פערזאמלונג פון „חשמונאי"

די טעג איז פארגעקומען די אלגעמיינע פער־זאמלונג פון דער פינג־פאנג־סעקציע ביי „חשמונאי" די דאזיגע סעקציע האט הייאהר ערצילט דעם מייסטער־טיטול פון לאדז און האט בכלל נאך קיין איין מעטש נישט פערשפילט.

אין דער נייער ליטונג איז אויסגעוועהלט גע־ווארען גרילאק (פרעזעס), ש. גלאזמאן, ח. ברענד־ועל, מ. פיינמעסער, און י. מאוושאוויסקי.

אלס עהרען־פרעזעס פון דער סעקציע איז אויס־געוועהלט געווארען וויצע־פרעזעס ה' מאקס קאהן.

פון שטערן

דער יור. ארב. ספארט־קלוב „שטערן" האט פערברייטערט זיין טעטיגקייט. אלע סעקציעס זענען פערשטארקט געווארען. לעצטענס איז געשאפען געווארען ביי „שטערן" א בלאז־ארקעסטער פון עט־ליכע צוואנציג פערזאן.

סענסאציאנעלע רעזולטאטען פון די לעצטע „ליגע"-קאמפען

פרייטאג זענען פארגעקומען צוויי „ליגע"־מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען, וועלכע האבען זיך פערענדיגט מיט סענסאציאנעלע רעזולטאטען.

„קראקאוויא" — „טשארני" 0:8

„רוך" — „פאגאן" 3:1

צוליב דעם נצחון פון „פאגאן" איבער „רוך" איז די לאגע אין דער „ליגע" געווארען שטארק קאמפליצירט.

לאדז.

„קרושענדער" — „זיעדנאטשאנע" 3:4

„פאזנאנסקי" — „דזשענטלעמאן" 0:4

„ווידז. מאנופאקטור" — „גייער" 1:3

Dr. A. MAZUR

ספעציאליסט פאר האלז־, נאז־ און אויערן קראנקה.

65 ווסכאדניא 65, טעלעפאן 10-66.

נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג און פון 4 ביז 6 אין אווענד.

צוזאמענשטויס פון א פ.פ.ס.-דעמאנסטראציע מיט פאליציי

צוויי סאציאליסטישע דעפוטאטען צושלאגען געווארען

וארשא, 2 (טעלעפאניש). פרייטאג אינ־דערפריה האט די ווארשאווער פ.פ.ס. איינגעאר־דענט א מאניפעסטאציע־צוג איבער די גאסען צו די קברים פון די געפאלענע העלדען פאר דער פוילישער אומאפהענגיגקייט. דער צוג איז געווען א זעהר גרויסער מיט צעהנדליגער רויטע פעהנער טראנספאראנטען. דער צוג איז געגאנגען פון צום קבר פון טראוגוט, וואו ס'זענען געהאלטען געווארען רעדעס און דאן איז דער צוג אוועק צום ציטאדעל. ביים אויסגעהען פון ציטאדעל האט איינער אנ־אנבעקאנטער מיט א שווארצער בארד געמאכט, עפעס א פראוואקאטארישען אויסרוף. די פאליציי, וועלכע איז געווען אנגעגרייט האט דעמאלט אנגע־הויבען פונאנדערצוטרייבען דעם גרויסען עולם און געשלאגען מיט די קאלבעס און שווערדען. בעת די דאזיגע צוזאמענשטויסען זענען אויך געשלאגען און פערוואונדעט געווארען די פ.פ.ס.'ישע דעפוטאטען ריבא און פראנער. הגם זיי האבען געהאלטען זייערע דעפוטאטען לעגיטימאציעס אין די הענט.

די פערוואונדעטע דעפוטאטען האבען זיך גע־ווענדעט צום סיים־מארשאלעק דאשינסקי וועגען אינטערווענץ.

קאנער קאנסולאט אין ווארשא זענען דורך געוויסע בעאמטע סיסטעמאטיש געפעלשט געווארען די אמע־ריקאנער וויזעס. צוויי קאנסולאט־בעאמטע מיראן רעלערט און אראמסקי זענען ארעסטירט געווארען.

ליקווידירט אלע שטרייט-פראגען

צווישען פוילען און דייטשלאנד

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). דעם 31־אקטאבער האט דער אויס־ערן־מיניסטער זאלעסקי און דער דייטשער גע־זאנדטער ראושער אונטערגעשריבען אן אפמאך, וועל־כער רעגולירט א רייה פראגען צווישען ביידע שכנות־דיגע מלוכות.

ס'זענען ערלעדיגט געווארען אלע פרעטענזיעס פון דייטשע בירגער צו דער פוילישער מלוכה און נאך א רייה אנדערע וויכטיגע פראגען. דער דא־זיגער אפמאך איז א גרויסער שריט צום שליסען דעם דייטש־פוילישען האנדעלס־אפמאך.

געפעלשט אמעריקאנער וויזעס

ארעסטירט 2 בעאמטע פון אמעריקא-נישע קאנסולאט אין ווארשא

ווארשא, 2 (טעלעפאניש). זייט א געוויסער צייט, האט מען בעמערקט, אז דורך דאנציג פאהרען קיין אמעריקא פיל עמיגראנטען פון פוילען. די אויספארשונג, וועלכע איז געפיהרט געווארען דורך דער פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז אין אמערי־

ווארנונג פון P.A.S.T.

אין משך פון די 2 טעג זייט ס'איז טעטיג די אויטאמאטישע טעלעפאן־סטאציע, איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ספעציעל די איינוואוינער פון דעם אלטשטעטישען ראיאן דרעהען נישט אן די פינף ציפערדיגע נומערן, וועלכע פערפליכטען שוין אויף שטענדיג אין לאדז. דערביי ווערט אויפמערקזאם געמאכט, אז אין דער טעלעפאן־אבאנענטען ליסטע זענען אנגעוויזען די 5־ציפער־דיגע נומערן און די דאזיגע מוז מען אונבעדינגט אנגעבען ביים ריכטיגען אנדרעהען דאס טעלעפאן־רעדעל.

די פערוואלטונג פון די טעלעפאנען טיילט מיט, אז זי וועט מיט דער גאנצער שטרענגקייט אויסשאלטען פון אפאראט נעך די יעניגע אבאנענטען, וועלכע וועלען זיך נישט צופאסען צו די פארשריפטען און וועלען אנגעבען די פיר־ציפערדיגע נומערן.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 3 נאָוועמבער 1929
לאדז. 3 נאָוועמבער 1929

דער אינצידענט
אין טאג פון דער סיים-ערעפנונג

א פאר טאג פאר'ן 31-טען אקטאבער, ווען ס'האט געזאלט געעפענט ווערען די בודזשעט-סעסיע פון סיים, האט „ראבאטניק“ ערקלערט, אז די לינקע אפאזיציע איז גרייט צו אלע עווענטואליטעטען, וועלכע מ'קאן זיך נאר דענקען. די אפאזיציע האט זיך צוגעגרייט צו די פערשידענסטע מעגליכקייטען, וואס קאנען זיך נאר שאפען ביי דער ערעפנונג פון סיים. כדי אבער פארויסצוזעהן אלע עווענטואליטעטען, האט מען גערארפט באמת האבען א פענאמענאלע פאנטאזיע. ווייל אט איז פארגעקומען אזא עווענטואליטעט, וועלכע אזא אויא קיינעם אין קאפ נישט געקומען. צו דער ערעפנונג איז געקומען מארשאל פילסודסקי. ער זאל געהאט האבען ברעה צו האלטען א רעדע אין א מעכטיגען טאן אין סיים זענען אבער בשעת מעשה געקומען אויך העכער הונדערט אפיצירען. דער סיים-מארשאלעק דאשינסקי האט זיך געוויגערט די זיצונג צו עפענען, ערקלערענדיג, אז די בעראטונגען קאנען נישט פארקומען אין דער אנוועזענהייט פון די אפיצירען.

צוליב וואסער צוועק די אפיצירען זענען געקומען אין סיים — וועגען דעם זענען פערהאן פערשידענע ווערסיעס. א טייל ווערסיעס זענען גאנץ הומאריסטישע. די אפיצירען זאלען האבען געקומען אין סיים, ווייל דארט געפינט זיך א פאסט-אפטיילונג, האבען זיי פון דארט, הייסט עס, געוואלט אוועקשיקען בריף. די אפיציעלע ווערסיע פון די סאנאציע-קרייזען איז די, אז די אפיצירען זענען געקומען, כדי אפצוגעבען כבוד דעם מארשאל פילסודסקי, וואלט זיך געהאנדעלט בלויז וועגען א פריידליכער כבוד-מאניפעסטאציע פאר'ן מארשאל פילסודסקי אלס פיהרער פון דער ארמעע, אין וואלט טאקע קשה געווען צו פערשטעהן די הארטנעקיגקייט פון מארשאלעק דאשינסקי, וועלכער האט אין דער אנוועזענהייט פון די אפיצירען באין אופן נישט געוואלט עפענען די זיצונג. נאר ווען מיר לייענען בלויז די קאמענטארען פון הויפט-ארגאן פון דער סאנאציע, דער „גאזעטא פאלסקא“ צו די דראמאטישע אינצידענטען פון דאנערשטאג'דיגען טאג, ווערט פערשטענדליך די רעזערווירטע האלטונג פונ'ם סיים-מארשאלעק: „ס'איז אהן א ספק, שרייבט די צייטונג, אז די בעוועגונג, וועלכע האט געבראכט די גרופע אפיצירען אין סיים האט ביי דער ידיעה, אז אזוי דארף קומען מארשאל פילסודסקי, איז געווען א שפאנענדיגע מאניפעסטאציע, וועלכע ס'איז איינציג און אליין ערלויבט צו בענוצען מיליטער-לייט אין דער ארמעע. אלס ענטפער אויף דער פערבערבערישער פראפאגאנדע מצד די ליידערס פון דער סיים-אפאזיציע, זענען זיי געקומען, כדי אפצוגעבען כבוד דעם פיהרער פון פאלק“....

די אפיצירען זענען אלזא געקומען, כדי צו מאניפעסטירען געגען א פערברעכערישער פראפאגאנדע. נישט קיין אנדערער, ווי מארשאל פילסודסקי אליין האט געהאט אמאל גערעדט וועגען די שוועריגקייטען, וואס קאנען ארויסקומען ביים צוזאמענטרעפען זיך פון מיליטער-לייט און ציווילע אויפ'ן בארען פון סיים. ווען א שטייגער פון דער סיים-טריבונע אדער פון סיים-זאל וואלט זיך דערהערט א שטים, וואס בעליידיגט דעם אפיצירען מונדיר, דאן וואלט דער חוב פון אנוועזענדיגען אפיציר געווען היכף געגען דעם צו רעאגירען.

און וואס עס קאן פערוואנדעלט ווערען א כבוד-אויסדרוק פון מיליטער-לייט, וועלכע זענען געקומען מאניפעסטירען געגען א „פערברעכערישער פראפאגאנדע“ אין שווער פארויסצוזאגען.

יערענפאלס איז פערשטענדליך ביי די געשפאנטע פערהעלטענישען צווישען דעם רעגירונגס-לאגער און די סיים-אפאזיציע, די נערוואזיטעט, וואס האט ארומגענומען די רעפוטאטען און דעם סיים-מארשאלעק, וועמענס חוב עס איז צו זיין וואך איבער דעם רוהיגען פערלויף פון די סיים-ארבייטען.

די פראדרעגירונגס-פרעסע בעמיהט זיך דעם גאנצען אינצידענט צו באגאטעליזירען, דאס איז א בעווייז, אז זי וואלטע אויהם וועלען וואס גיכער ליקווידירען. זיי וועלען נישט דעם אינצידענט פערשארפען און מאכען פון איהם א נייעם קריגס-מאטיוו אין די בעציהונג צווישען סיים און דער רעגירונג. די ליקווידירונג פון אינצידענט דארף פארקומען אויף א געמיינזאמער קאנפערענץ, וועלכע זאל מארגען אפגעהאלטען ווערען לויט דער איניציאטיוו פון מלוכה-פרעזידענט. אזוי ארום וועט טיילוויז צושטאנדקומען די קאנפערענץ, וועגען וועלכער עס האט זיך בשעתו אומזיסט בעמיהט דער סיים-מארשאלעק.

דער אינצידענט אין סיים איז אנ'איבריגער בעווייז, ווי שארף געשפאנט עס זענען די אינערליכע פאליטישע פערהעלטענישען, אז יעדער איינציגער צופאל קאן שאפען א לאגע, וואס איז מסוגל צו ברענגען צו די שווערסטע קאמפליקאציעס. די אלגעמיינע לאגע אין לאנד בערעכטיגט זיכער נישט די דאזיגע קראנקהאפטיגע פאליטישע שפאלטונג.

—ען.

וואס שרייבט די פוילישע פרעסע
וועגען די לעצטע פאסירונגען אין סיים

די פוילישע בלעטער זענען פול מיט קאמענטארען צו דעם אינצידענט, וואס איז פארגעקומען אין סיים און צוליב וועלכען די ערעפנונג פון דער סיים-סעסיע איז אפגעלייגט געווארען.

די סאנאציע-פרעסע ווארפט נאטירליך ארויף די גאנצע שולד אויפ'ן סיים-מארשאלעק דאשינסקי. מ'שטעלט איהם אין איין רייה מיט יוליאן טוביס'ען, וועלכער האט די טעג פערעפענטליכט אין „ראבאטניק“ זעהר א שארף ליד געגען מיליטאריזם (דער „ראבאטניק“ איז פאר דעם ליד קאנפיסקירט געווארען). „גאזעטא פאלסקא“, דער הויפט-ארגאן פון דער סאנאציע, וואס ערשיינט אנשטאט די פערמאכטע בלעטער „עפאקא“ און „גלאס פראוודי“ שרייבט:

„ה' דאשינסקי האט נישט גערופען צו זיך קיינעם פון די אפיצירען, כדי צו פרעגען, נאך וואס זיי זענען געקומען. ה' מארשאלעק דאשינסקי האט זיך אפילו נישט געווענדעט צום קריגס-מיניסטער וועלכער האט זיך געפונען אין סיים-בנין, אלס פערטרעטער פון קראנקען פרעמיער, מיט אנ'אנפראגע וועגען דער אנוועזענהייט פון די אפיצירען, אדער אפילו מיט א פאדערונג צו גאראנטירען די רוה פון דער סיים-זיצונג. נייו. ער האט זיך גלייך געווענדעט צום מלוכה-פרעזידענט מיט א מסירה, וועגען דעם כלומר'שטע אריינרייסען זיך פון בעוואפענטע אפיצירען.

ה' מארשאלעק דאשינסקי האט זיך געשטעלט אין דעם אוואנגארד פון די אויספיהרער פון ה' טוביס'ס פראקלאמאציע געגען מיליטער.

און זעלבען נייסט שרייבט דער ארגאן פון די אפגעשפאלטענע רעוואלוציאנערע פראקעס) „פשערשוויט“.

„ס'איז געשעהן דאס, וואס קיינער האט אפילו נישט ערווארט פון אונזער נארישער אפאזיציע. דער מלוכה-פרעזידענט האט געעפענט די בודזשעט-סעסיע פון סיים, אבער די סיים-מעהרהייט האט צוליב אנ'אויסגעטראכטער נארישקייט אונמעגליך געמאכט די סיים-בעראטונגען. ווער וועט נאך אט דעם פאקט קאנען מיינען, אז דער איצטיגער סיים איז פעהיג צו פאזיטיווער ארבייט?“

„ראבאטניק“ איז איבערצייגט, אז דאס ערשיינען פון די אפיצירען אין סיים האט געטראגען א בעשטימטען פאליטישען כאראקטער: „מיר — שרייבט די צייטונג — פוילישע סאציאליסטען שטעלען פעסט איינס: דער דאנערשטאג'דיגער ארויסטריט פון די אפיצירען, לאמיר זאגען גענוי, פון א גרופע אפיצירען אין סיים-געביידע איז געווען א פאליטישע מאניפעסטאציע. מיר לאזען דערווייל אין א זייט די מאטיווען און די צילען פון דער מאניפעסטאציע. דאך זענען אקטיווע מיליטער-לייט צום ערשטען מאל נאך דער מאי-איבערקעהרעניש ארויסגעטראטען אין דער ראלע פון א בעזונדערען פאליטישען פאקטאר. ס'וואלט געווען לעכערליך און פחדניש צו בעהאלטען, אז דער ארויסטריט איז געווען געווענדעט געגען דעם סיים, וואו דאשינסקי איז פארזיצער, און געווען געווענדעט אין דער ערשטער רייה געגען דער פ.פ.ס. און דעם לאגער פון דער דארפישער דעמאקראטיע... ס'איז געשעהן א פאקט, וואס זיינע קאנסעקווענצען קאנען זיין אומפערעכענבאר“.

די צייטונג ערקלערט נאך אמאל, אז פ.פ.ס. וועלען נישט איבערטרעטען די גרענעצען פון געזעצליכקייט, זיי ווארענט אבער, אז „ווען די לאגע הויבט אן זיך צו קייקלען אראפ, דאן ווייסט קיינער נישט, וואו זי וועט זיך פערהאלטען“.

דער ארגאן פון די ענדעקעס „גאזעטא ווארשאווסקא“ פערבינדעט דעם אינצידענט מיט דער אלגעמיינער לאגע אין לאנד: „אז די פאסירונגען פון 31-טען אקטאבער וועלען נישט מיטהעלפען צו לינדערען די אזוי אויך אונגעהויער שווערע אינערליכע לאגע, ווייס דעם האט, דאכט זיך, אין פוילען קיינער נישט קיין צוויי מיינונגען“.

„קוריער ווארשאווסקי“ האט מורא פאר ווייטערדיגע קאמפליקאציעס, וואס קאנען שאדען ברענגען פוילען אויף דער אינטערנאציאנאלער ארענע און אפעלירט צו די מאסגעבענדע פאקטארען:

„די אונגעוועהנליכע לייכטזיניגקייט פון געוויסע פאליטישע פאקטארען אין ווארשא איז גרייט זיי צו דיקטירען, אז א עלכע עפיזאדען, ווי דער נעכטיגער, זענען קלייניגקייטען. אבער מענשען, וועלכע האבען א געפיהל פון פעראנטווארטליכקייט און האבען ערפאהרונג, קאנען נישט אזעקמאכען מיט דער האנד פאסירונגען, וועלכע זענען אין די אויגען פון דער ברייטער עפענטליכקייט סימפאטיש“.

דער קראקאווער „איל. קוריער צאדז.“ זאגט פארויס נייע כענבאציעס:

„די נאהענטע צוקונפט וועט אפשר ברענגען פיל אינטערעסאנטע און סענסאציאנעלע פאסירונגען. איינס איז זיכער: דאס שפיל וועט פארקומען אין א גיכערע טעמפא, ווי ביז איצט און וועט זיין רייך מיט סורפריזען“.

ארונד אהן א צוקונפט
וואס עס איז געווארען מיט דעם שעהנעם וויען?

פון אב. גאלדבערג

3

אויף דעם ערשטען בליק, ווען א פרעמדער קומט אריין אין ווין, האט ער דעם איינדרוק, אז די שטאט איז שוין געקומען צו זיך, איז אלענפאלס ארויס פון דעם שווערען קריזיס, און האלט זיך אין בעסערען.

עס איז אין פלוג די אלטע שעהנע שטאט ווין. מיט איהר שעהנע, זייבערע גאסען. עס קוקען אויף איך מיט בעוואוסטזיין מכח זייער וויכטיגקייט די מויערען מיט זייער וואונדערבארער ארכיטעקטור, מיט דעם אויסגעהאלטענעם סטיל. עס איז ווין, די צווייטע שעהנסטע שטאט אין איראפע. פאריז די ערשטע און ווין די צווייטע. אזוי איז אנגענומען. עס איז אבער אויך דא א יש אומרים, אז ווין איז גאר די ערשטע שעהנסטע שטאט אין איירָאפא. פאריז איז אפיסעל צו קאקעטיש, אפיבעל צו אויפגעקומען, בערימעריש, און ביי די ראנדען גאנצען ארויס פון די האלאפליעס, גאר נישט שעהן און שטארק מיאוס. עס זעהט אויס ווי די שטאט וואלט נישט קענען אויסהאלטען די גזרה פון שעהנקייט. דעם צוואנג זיך צו האלטען אין עסטעטישע פארמען, נישט צו זינדיגען געגען דער געזעץ פון שעהנהייט, און האט לסוף אויסגעבראכען אין ווילדער פרייהייט, אין אנארכיע, און ארונטערגעווארפען פון זיך די מאסקע און זיך ענטפלעקט מיט איהר אמת'ן פנים, וואס איז גאר נישט שעהן.

ווין, להיפך, איז אויסגעהאלטען דורך דער גאנצער שטאט. שעהנקייט איז פאר איהר נישט קיין אנשטרענגונג, קיין שמועסט צוואנג, און זי הויבט אן פון שעהנע פארמען און דערגרייכט אלעמאל שעהנערע, עס איז ביי איהר נישטא קיין ירידה, נאר א שטייגונג פון דער העכסטער פארם פון השלמות.

נאר דאס איז אנ'ענין פאר זיך און נישט וועגען דעם וויל איך דא זיין פערשפרייטען. איך האב נאר דא געוואלט דערמאהנען, אז ווין האט איהר כישוף נאך נישט פערלוירען, און ביים ערשטען בליק ווערט מען פון איהם געפאנגען, און עס פערשטארקט זיך צוערשט דער איינדרוק, אז אלץ איז כשורה, אויז אמת'ע אין אבער גאר נישט אזוי.

דאס נעהמט אויך נישט לאנג אויסצוגעפינען. צוערשט דערפיהלט איהר גלייך, אז דער טעמפ איז א מיעדער, אנ'אפגעשוואכטער. עס געהן אפילו מענשען שנעל, עס לויפען פערביי אויטאמאבילען, עס קלינגט, עס שאלט און הודערט. די מענשען געהן נישט שלעכט געקליידעט, הונגעריג זעהן זיי אויך נישט אויס, און עס בליצט דורך די ליבע ווינערין מיט איהר גראציע. זי קוקט אין יעדער גלאטער זאך וואס שפיגעלט, אום צו זעהן די אפשפיגלונג פון איהר געטאקטען קערפער. אלץ רוכט זיך ווי געווען, אבער פארט נישט דאס. איהר כאפט א טיפערען קוק אויף די מענשען, און זיי זעהען אויס אפגעלעבט. די אויגען פעהלט דער פונקעל, דער נייגער, דער ריטם, ס'פעהלט איהם שטוים, גלויבע:

ס'איז אלץ מהיכא תיתא. ווען מ'לעבט, לעבט מען. עפיס צוגערעמפטעט, טרויעריגעס ציטערט אין דער לופט, עס הענגט אבער אלץ א פראגע צייכען: וויען בערימט מיט איהר געמיטליכקייט איז געווארען פילאזאפיש: וואס וועט זיין מיט אונז?

איהר קומט אריין אין קאפע-הויז, דער ווינער מענש האט ליב דאס קאפע-הויז עס איז נישט נאר זיין אפרוהונגס-, נאר אויך זיין דערפרישונגס- און בעגייאונגס-פלאץ, ער זיצט דארט, אבער איהר הערט דארט קיינעם נישט לאכען, וואו איז אהינגעקומען דאס ווינער געלעכטער, וואס איז געווען אויף דער גרענעץ פון לייכטזין און גוטמוט, אמת'ע פרייד מיט דעם לעבען? איז דאך ווין געווען דאס קלאסישע ארט פון דעם כעליעטאן און לייכטער אפערע. די מענשען זיצען איבער זייער גלעזעל קאפע, רעדען שטיל צווישען זיך, קוקען אריין אין א צייטונג ערנסט פערטראכטערט. עפעס דריקט זיי, זיי זוכען א לעזונג. דער „ראבער“ טראגט זיין יום-טוב'דיגען בגד, און בעגעגנט יעדען מיט „גוטען טאג“! און לאזט ארויס מיט א קלינגענדיגען „גוטע נאכט“! — פרנסה! וואס טוט נישט א מענש צוליב פרנסה? עס קלינגט אבער א טרויער פון זיין בעגריסונג, פון זיין ברכה. „גוטען טאג“, „גוטע נאכט“, ווען וועלען ווידער קומען די גוטע טעג און שעהנע נעכט וועלען זיי בכלל צוריקקעהרען? עס שיינט, אז דער ווינער אליין איז מסופק. ער איז געווארען א פעסימיסט.

כאפט איהר א שמועס מיט א ווינער, מכוח ווין בפרט און עסטרייך בכלל, און איהר זעהט גלייך, אז איהר זייט געזעסן ערגעץ אין א טייער אורטייל, אז די שטאט און דאס לאנד וועלען פון קריזיס נאך נישט ארויס, און דאס ערגסטע דערביי — די מענשען גלויבען גאר נישט ווען עס איז צו זיך צו קומען, עס איז א לאנד, וואס האט פערלוירען די האפנונג. א גליק, וואס א מדינה קען נישט בעגעגנען קיין זעלבסטמארד, ווען יא, וואלט זי עס גלייך געטוהן.

איך פרעג צוערשט א מיינונג וועגען וויען ביים הויז-דינער, בשעת ער העלפט מיר אויס מיין געפאק.

— וואס הערט זיך וועגען עסטרייך? וואס זענען די אויסזיכטען? שטעל איך איהם א פראגע.

דער דינער זעהט אויס אנ'אינטעליגענטער מענש זאל זיין. א קלאהר, ליכטיג פנים, בלאנדע האר, איך גיב איהם א ציגארעט און ווארט אויף דעם ענטפער. ער קוקט מיך אן און ענטפערט נאך ערנסטער.

— ביי עסטרייכער זענען צופרידען, אז מיר לעבען, ווען ביי האבען א שטיקעל ברויט צו עסען און א קלייד אנצוטון, די פרימיטיווע בעדערפענישען וואס וועט העלפען אונזער פארערען אדער ברוגז-ווערען? קיינער הערט נישט אונזערע טענות, און קיינעם ארט נישט אונזערע ליידען, אפשר דארף גאר אזוי זיין, פערפאלען, וואס גאט וועט געבען, וועט זיין.

דאס איז דער פאלקס-מענש. איך צורעד זיך שפעטער מיט א קאמערציאלראט, מיט א גרויסען אינדוסטריעלער. פאר דער קריג האט ער געהאט די גרעסטע שיך-פאבריק אין עסטרייך. ער איז געווען זעהר טיכטיג און זעהר וואכזאם. ער האט בעזעסען אמעריקאנער מאשינען, און זיך געלאזט ברענגען מייסטערס פון אמעריקא. איצט איז ער אויסגעשפילט, חרוב. ער אליין זעהט אויס דערשלאגען פערצווייפעלט, ער האט אין דער פאבריק אריינגעשטעקט מעהר ווי א מיליאן דאלאר. וואס קען ער איצט מיט דער פאבריק טון?

געשטארבען דער דייטש-יודישער שריפטשטעלער הערמאן אונגאר

אין פראג איז אין עלטער פון 36 יאהר געשטארבען דער בעקאנטער יודיש-דייטשער שריפטשטעלער הערמאן אונגאר.

אונגאר איז געבוירען געווארען אין ברין, (טשעכאסלאוואקיע). ער האט שטודירט סאציאל-עקאנאמישע וויסענשאפטען און געענדיגט אוניווערזיטעט מיט'ן טיטול ד״ר פילאזאפיע. ווען טשעכאסלאוואקיע איז געווארען אנ'אונאפהענגיגע מלוכה, האט אונגאר זיך געווידמעט פאליטיש דיפלאמאטישער טעטיגקייט און ער איז א לענגערע צייט געווען אטאשע ביי דער טשעכאסלאוואקישער געזאנדשאפט אין בערלין.

מיט ליטערארישער ארבייט האט זיך אונגאר אנגעהויבען צו בעשעפטיגען פאר 7 יאהר צוריק. דערמאלט זענען ערשינען א רייה נאוועלען זיינע, וועלכע האבען באלד צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט אויפ'ן יונגען שריפטשטעלער. די נאוועלען האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער טיפען פסיכאלאגישען אנאליז פון מאדערנעם אייראפעאישען מענש.

א בעזונדער גרויסען רושם האט געמאכט זיין „קנאבען און מערדער“ און די דראמע „דער רויטער גענעראל“, וואס איז מיט א קאלאסאלען ערפאלג געגאנגען אויף א רייה אייראפעאישע ביהנעס. אין דער דראמע האט אונגאר מיט א שטארקער דורכדרינגליכקייט בעהאנדעלט די טראגעדיע „טראצקי“ דעם יודישען גענעראל אין דער נישט-יודישער אומגעבונג.

אונגאר איז געווען א נאציאנאל-בעוואוסטזיניגער יוד, א ציוניסט, און האט ביי די איצט-פארגעקומענע וואהלען צום טשעכאסלאוואקישען פארלאמענט געזאלט פיגורירען אלס קאנדידאט פון דער יודישער ליסטע. דער פריהצייטיגער טויט האט איהם געשטערט זיך ארויסצווייזען אלס אקטיווער יודישער פארלאמענטאריער.

דועלען צווישען פרויען איבער מענער

עטליכע פאַקטען פון פרויען-דועלען

דער נאַרישער מנהג פון דועלען נעהט אַרויס פון דער מאָדע. דאָ און דאָרט הערט מען נאָך פון אַ פאַל, וואו עפּעס אַן׳אָפיצער אָדער אַריסטאָקראַט האָט אַרויסגערופען אַ צווייטען שוואַכזיניגען פאַרשטעהער פון דער „העכערער געזעלשאַפט", אום מיט בלוט אָפּצוּוואַשען אַ בעליידיגונג. אָבער די פאַלען ווערען אַלץ זעלטענער. באַלד וועט דער דועל בלויז ווערען אַ נאָמען און אַ דערמאָנונג אָן אַ באַרבאַרישען מנהג פון די אַמאָליגע ווילדע צייטען.

אין איידער מיר וועלען פאַרגעסען אָן דער עקזיסטענץ פון דער גאַנצער נאַרישער אינסטיטוציע, איז כדאי אָנצוּווייזען, אַז נישט נאָר מענער האָבען פּראַקטיצירט דועלען, נאָר אויך פרויען. די איצטיגע גלייכקייט צווישען מענער און פרויען שטייט געוואַלטיג אַריבער אַלע אַמאָליגע מערזוּכען פון דער פרוי צו האָבען די נעלבע רעכט און פּריווילעגיעס, דיזעלבע שטעלונג אין דער געזעלשאַפט ווי דער מאַן. אָבער אין פּרט פון דועלען זענען פרויען פון אַמאָל געווען כמעט גלייך מיט די מענער. פאַרשטעהט זיך – די אַריסטאָקראַטישע פרויען. אָבער דועלען זענען בכלל געווען אַן אַריסטאָקראַטישער עסק.

די הויפּט אורזאַך, וואָס האָט געפיהרט צו פרויען-דועלען איז געווען די ליבע. מענער האָבען זיך אויך מעהרסטענס דועלירט צוליב אַ פרוי. דאָך האָט צווישען מענער גאַנץ אָפט געטראָפען, אַז אַנדערע זאַכען זאָלען זיי שטויסען צו ציהען די שווערטען צווישען זיך אָדער אָנשטעלען די פּיסטאָלעטען. ביי די דועליסטקעס אָבער איז ליבע, די קאָנקורענץ צווישען צוויי פרויען צוליב איין מאַן, געווען כמעט די איינציגע אורזאַך.

אָט זענען עטליכע בעקאַנטע פאַלען פון דועלען צווישען פרויען.

אין דעם 17-טען יאָהרהונדערט, אין דער צייט פון דעם בעקאַנטען קאַרדינאַל רישעליע, איז אַ דועל געפאַלטען געוואָרען צווישען דער מאַרקיזין דענעל און דער גרעפין דאַליניאַק. אורזאַך: אַ הערצאָג, שעהן ווי די זון, שטאַרק ווי הערקולעס און אַ „נעטליכער" טענצער דערצו. ביידע דאַמען האָבען איהם געליבט, אַז זיי זענען אויסגעגאַנגען. עס איז פּשוט נישט געווען קיין אַנדער אויסוועג ווי גאָר אַ דועל. מילא, האָט מען זיך געשאָסען. די גרעפין האָט געהאַט דעם ערשטען שאָס, און זי האָט געטראָפען אין אַ בוים. די מאַרקיזין האָט געהאַט דעם צווייטען שאָס און זי האָט געטראָפען אין דער גרעפין׳ס אויער-לעפּעלע. די גרעפין האָט יאָהרען נאָך דעם געקאָנט שטאָלצירען מיט איהר שטאַרקער ליבע – איהר אויער איז געווען אַן׳אומבעשטרייטבאַרער בעווייז.

אין דער צייט פון דעם פראַנצויזישען קעניג לואי דעם 14-טען האָט געלעבט אַן אַקטריסע, וואָס האָט געהאַט אַ סך טאַלאַנט צו שפּילען, אָבער נאָך מעהר טאַלאַנט צו פיהרען ליבעס. זי האָט אויך געהאַט אַ סך קאָנקורענטקעס. האָט זי זיך אויסגעלערנט שיסען, און אַרויסגערופען יעדע קאָנקורענטקע אויף אַ דועל. ווען זי איז געשטאָרבען, האָט זי אויף איהר געוויסען געהאַט דאָס לעבען פון אַ גאַנצער מחנה פרויען – זי האָט זיך נישט פערלאָזט אויף נסים, נאָר צוים דועל אויף טויט דערשאָסען. זי האָט אויף אַזאַ אופן דערהרג׳עט אויך עטליכע מענער דערפאַר, וואָס זיי האָבען נישט גענוג נידעריג געבוקט זיך פאַר איהר שעהנקייט.

ווענען נאָך צוויי פרויען – אַלץ אין פראַנקרייך – ווערט דערצעהלט, אַז זיי האָבען ביידע געליבט אַ יונגען גלח. קיינע האָט נישט געוואָלט אָפּטרעטען. ווען זיי זענען אַלע דריי אַמאָל געווען צוזאַמען, האָט איינע אַרויסגעצאָדערט די צווייטע אויף אַ דועל – טאַקע גלייך, אויפ׳ן אָרט און שטעל. דער יונגער גלח איז געווען אַ געוואַלטיגער ריטער און ער האָט זיך אַ וואָרף געטאָן צווישען די צוויי קעמפענדיגע דאַמען. דער רעזולטאַט איז פאַר איהם גאַרנישט געווען גוט. ער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען. די ווייבער האָבען אָבער נישט אויפגעהערט צו קעמפען. ערשט ווען פון ביידע האָט זיך געגאָסען בלוט, האָבען זיי אויפגעהערט.

די מעהרסטע דועלען צווישען פרויען זענען פאָרגעקומען אין פראַנקרייך. דאָס איז דערפאַר, ווייל דאָרט בליהט אַמשטאַרקסטען די ליבע, און ווייל די פרויען שעהמען זיך דאָרט אַמווינציגסטען מיט זייערע געפיהלען.

אָבער אויך אין אַנדערע לענדער זענען געפאַלטען געוואָרען דועלען צווישען ווייבער, און אויך צוליב ליבע.

אַזוי איז אַ דועל צווישען צוויי פרויען פאָרגעקומען אין אַ ניו-ענגלענדער שטעטעל צוליב פּשוט׳ער, גאַנץ ווינציג בעגרינדעטער אייפערזוכט. איין מיידעל, אַ באַנקיר׳ס אַ טאָכטער, האָט נאָך אַ „פּאַרטי" בעשולדיגט אַ צווייטע, אַז זי וויל אָפּשלאָגען איהר – דער ערשטער׳ס – חתן. אַ ראיה: זי האָט געטאַנצט גאַנצע דריי מאָל מיט איהם. דאָס צווייטע מיידעל איז געוואָרען אין כעס. רעזולטאַט: דועל. נאָכ׳ן פינפטען שאָס איז דעם באַנקיר׳ס טאָכטער פערוואונדעט געוואָרען אין דער פּלייצע.

די נשמות פון שפּאַניערינס זענען אויך נישט קיין ראַזשינקעס. אין זייערע הערצער זיצט הייס בלוט. זענען ממילא גאַנץ אָפט פאָרגעקומען דועלען צווישען שפּאַנישע פרויען. אין 1870 האָבען זיך צוויי קוזינעס צוקריגט צוליב איין יונגענמאַן. מען האָט בעשלאָסען די ליבעס-פלאַמען מיט בלוט צו לעשען. אַ דועל! איין קוזינע איז געטראָפען געוואָרען אין די לונגען. דאָס האָט פּאַסירט ביים זעקסטען שאָס. ווען די אַנדערע האָט דערזעהן, וואָס זי האָט אָפּגעטאָן, איז זי געפאַלען אין חלשות. דאָס נעמליכע די פיער סעקונדאַנטקעס.

אין 1907 האָט אַ ווייבערשער דועל אויסגעשטורעמט לעמבערג. די אורזאַך איז געווען אַ העלדישער אָפיצער. די צוויי גאַגנערינס האָבען די אורזאַך פון זייער קאַמף איינגעלאַדען צום שלאַכטפעלד. ביידע האָבען זיך אַ לאָז געטאָן איינע אויף דער אַנדערער און דער אָפיצער האָט זיך אויך אַ לאָז געטאָן – אַהיים צו זיך. דערנאָך האָט ער חתונה געהאַט מיט אַ דריטער, ווי עס פּאַסירט זעהר אָפט.

פּאָפּולער איז דער ווייבליכער דועל אויך אין מעקסיקאָ. מיט אַ צעהן יאָהר צוריק האָבען צוויי מעקסיקאַנערינס בעשלאָסען צו שלאָגען זיך צוליב דאָן ראַפאַעל׳ן. דאָס מאָל נישט מיט פּיסטאָלעטען, נאָר מיט שווערדען. בקיצור – מאַרטאַ האָט כואַנאַ׳ן געטראָפען אין דער ברוסט, און כואַנאַ איז געשטאָרבען. דאָן ראַפאַעל איז דערפון אַזוי אין כעס געוואָרען אויף מאַרטאַ׳ן, אַז ער האָט חתונה געהאַט מיט אַנדזשעליקאַ׳ן.

אין 1925 איז די בעפעלקערונג פון באַרטיאַ, קאָרסיקאַ, אויפגערעגט געוואָרען פון אַ דועל אינמיטען העלען טאָג צווישען צוויי פרויען. דער דועל האָט זיך אָפּגעשפּילט אויף דער גאַס. מאַסען מענשען זענען אָנגעלאָפען, האָבען נעפּרובט איינצושטילען די קעמפערינס, וואָס האָבען געהאַלטען אין איין שרייען: פּעדראָ, פּעדראָ! עס האָט נישט געהאָלפען. מען האָט געשאָסען און איינע איז געפאַלען טויט.

אַ גליק וואָס דער דועל געהט טאַקע אַרויס פון דער מאָדע. אַ נישט וואָלטען איצט נאָך מעהר פרויען-דועלען פאָרגעקומען ווי אַמאָל. אַ סך סופראַזשיסטקעס וואָלטען געפיהרט דועלען פּשוט לשם פּרינציפּ -- כדי צו ווייזען, אַז זיי זענען אין אַלץ גלייך מיט מענער.–

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישעי און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

[illegible] וועכע קראַנקהייטען. הייצונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען

(האַר-אויטאָפּל)

נעהמט אָן פון 10–8 און פון 8–5 אָוונט.

פאַרשלאַג אין אַרגענטינער פּאַרלאַמענט

אַז אַרגענטינע זאָל איינלאַדען צו זיך דאָס יודישע פאָלק

אין אַרגענטינער פּאַרלאַמענט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פּעטיציע פונ׳ם אַרגענטינער בירגער, ד״ר ריקאַרדאָ וויזשאַגראַן, אַז די אַרגענטינער דעפּוטאַטען-קאַמער זאָל בעטראַכטען דעם אופן, ווי אַזוי צו ווענדען זיך מיט אַ ספּעציעלער איינלאַדונג „צו די קינדער פון ישראל", אָנבאַטענדיג זיי דעם שוץ פון דער אַרגענטינער ערד און איהרע געזעצען.

אין דער בעגרינדונג פון זיין אינטערעסאַנטער פּעטיציע זאָגט ד״ר ריקאַרדאָ וויזשאַגראַן צייצנד:

„די לעצטע געשעהענישען אין פּאַלעסטינע האָבען דערטראָגען צו דער וועלט דעם וועה-געשריי פון אַן׳אַרבייטענדיגען פאָלק, אַ פאָלק, וואָס האָט נישט קיין פאָטערלאַנד און וועמעס גורל איז פערטונקעלט צוליב דער קללה פון דורות. דאָס איז דאָס פאָלק פון ישראל, וואָס פי[illegible]ד פרעמד אין דע״ פרייד פון אַלע פאָטערלענדער.

„אַרגענטינע, וואָס האָט געלערנט דער וועלט די בעדייטונג פון די ווערטער שלום און אַרבייט קען אָנבאַטען דעם יודישען פאָלק די ברידערליכע גאַסטפריינדשאַפט פון איהר ערד, פון איהרע אינסטיטוציעס, פון איהר זון, פון איהרע מענשען און פון איהר פרייהייט, און דערמיט שאַפען אַ נייע אַרגענטינע".

דערצו בעמערקט די „יודישע צייטונג" פון בוענאָס איירעס:

מיר זענען גאַנץ ווייט פון געדאַנק צו געבען אַ צו גרויסע בעדייטונג דער פּעטיציע פון ד״ר וויזשאַגראַן. מיר ווייסען זעהר גוט די פּראַקטישע בעדייטונג פון פּראָיעקטען, ווען זיי קומען אפילו פון אַ סך מעהר אויטאָריטעטע און איינפלוסרייכע ספערען.

ס׳איז אָבער אַ דערפרייענדיגע דערשיינונג, וואָס די לעצטע טראַגישע געשעהענישען אין ארץ ישראל האָבען אויפגערודערט דעם געוויסען און הומאַניטעטער סימפּאַטיע פון אונזערע אַרגענטינער בירגער.

יענטעס דינסטמיידעל

(שטיפעריי)

פון ב. קאָוונער

מיין הויז פערמאכט זיך נישט פון די פערשידענע דינסטמיידלעך, וואס די צושיקער שיקען צו צו מיר.

יענטע האט זיך גע׳ענדעט צו אלע צושיקערס, נאך א דינסטמיידעל, און זיי האלטען אין איין שיקען; זיי ווערען נארנישט מיד.

נישטא דער טאג, עס זאלען נישט קומען פיר־פינף מיידלעך.

מעט אלע זענען זיי קריסטליכע, יודישע מיידלעך ווילען נישט מעהר קיין דינסטען, זיי ווילען בעסער ארבייטען אין פאבריק און זיין „פרי־ע" מענשען, איידער זיין פערקויפט צו א באלעבאס.

און כאמער געפינט זיך שוין א אמאל א יודישע, ווייל זי נישט ד׳נען ביי יענטע טעלעבענדע. ווי נאר זי דערהערט דעם נאמען יענטע טעלעבענדע, אנטלויפט זי ווי פון פייער.

עס קומען דייטשע, פוילישע, סקאנדינאווישע און אויך שווארצע.

היינטיגע וואך זענען געווען ביי אונז אין הויז ארום 15 מיידלעך און קיין איינע האט זיך נישט אפגעשטעלט. די שולד איז געווען נישט מיינע, נאר יענטעס. זי האט זיי אלע אפגעזאגט.

און הייסט איהר פארוואס? ווייל זיי זענען כמעט אלע געווען שעהנע און יונגע.

זי האט זיך נישט געשעהמט און זיי טאקע געזאגט:

„איהר זענט נישט פאר מיר. איהר זענט צו שעהן און צו יונג. איך האב דאך א מאן..

איינע, דאכט זיך, די דייטשע, האט געענטפערט:

„דאס דארף איך נישט אפהאלטען. איך בין שוין געוואוינט צו די זאכען. צוליב מיר האבען זיך א מאן און א פרוי גע׳גט. פערקעהרט, איך זוך טאקע אזא פלאץ".

א צווייטע, דאכט זיך, די פוילישע, האט אויך בעמערקט:

„איך בין אלעמאל גוט צו מיינע באלעבאטים. דער לעצטער באלעבאס מיינער האט מיך געליבט ווי דאס לעבען. ער האט מיך מעהר געקושט ווי זיין אייגענע פרוי און מיר געמאכט שעהנע פרעזענטען, דאס זייגערעל, וואס איך טראג אויפ׳ן האנד, האט ער מיר געגעבען".

איך האב געקוקט אויף איהר און זיך געטראכט: איך וואלט איהר געקויפט פינף זייגערלעך, ווען זי בלייבט, ווען יענטע נעהמט איהר צו. איהר שמייכעל אליין איז ווערט א פערמעגען.

אבער יענטע האט זיי אלע אפגעזאגט.

„איך זוך אן׳אלטע, א מיאוס׳ע, א פערזעהעניש", האט יענטע געזאגט, און בשעת מעשה געקוקט אויף מיר און געקוואלען, וואס איך ערגער זיך...

נעכטען טו איך א פרעג ביי איהר:

„יענטע, וואס וועט זיין דער סוף? אויב דו וועסט זיך נישט צופאסען א דינסט, וועט דאך נישט טויגען, וועסטו דאך מוזען אליין טון די הויז־ארבייט, און דאס איז דאך נישט שעהן; די שכנים וועלען דאך לאכען פון דיר. זיי וועלען זאגען: „אט האסטו דיר א גביר׳יסטע אהן א דינסט!" זיי וועלען קוקען אויף דיר ווי אויף א שנארערקע — און דאס איז נישט שעהן — הארפסטו ווינציגער קלויבען.

האט יענטע ארויסגעלייגט אויף מיר א פאר אויגען ווי די באנקעס.

אבער איך האב זי געהאלטען ווייטער אין איין פרעגען די זעלבע פראגע, פארוואס זי מאכט נישט א סוף?

איז זי שוין געווארען נערוועז און גענומען ווארפען אויגען אויפ׳ן וואנד... איך האב פערשטאנען, וואס זי זוכט; זי האט געוואלט דאס קופערנע פענדעל... אבער עס איז געהען אומזיסט איהר זוכען. דאס קופערנע פענדעל איז ארונטער פון וואנד זינט איך האב גענומען מאכען א לעבען....

האט עס מיר פערשאפט פערגעניגען, עס האט מיר הנאה געטון, וואס יענטע איז געבליבען אהן אזא וויכטיגען אינסטרומענט....

יא, איך האב אייך פערגעסען דערצעהלען, דאס דאס שווארישע מיידעל האט געענטפערט יענטע׳ן. ס׳איז אינטערעסאנט.

דאס שווארישע מיידעל איז א בלאנדע, א גאלד־בלאנדע, און די האר גלאנצען ווי זייד — א גאלדענער זייד... און אויגען האט זי העל־בלויע ליכטיגע, לאכענדיגע, זינגיגע. אזעלכע אויגען זענען בע׳כשופ׳ן א וועלט מיט מאנסבילען, און אלט איז זי נישט מעהר ווי א יאהר ניינצעהן, און אפשר גאר אכטצעהן.

פרעגט ביי איהר יענטע:

„ווילסטו ארבייטען ביי מיר? אויב יא, מוזטו מיר צוזאגען, אז דו וועסט זיך האלטען צום באלעבאס ווי א פרעמדע. איהם נישט בעגריסען, נישט שמייכלען צו איהם, נישט לאכען, נישט צוגעהן צו איהם נאהענט, נישט אריינשמעקען אין זיין צימער, נישט בלייבען מיט איהם אין הויז אליין, נישט ווערען מיט איהם קיין שמעלקע — אויב דו זאגסט עס מיר צו, וועלען מיר רעדען.

האט דאס שעהנע מיידעל אנ׳עפען געטון דאס קליינע, בע׳טעמ׳טע מיילכעל און געזאגט:

— מאדאם, איך בין נישט געוואוינט צו אזעלכע זאכען. איך בין נישט פון די פרומע רביצינס. איך לעב אלעמאל זעהר גוט מיט מיינע באלעבאטים.

איך ווייס, אז ווען מען איז צוגעלאזען צום באלעבאס איז אלעמאל בעסער. און פארוואס דארף איך טאקע זיין פון ווייטענס פון איהם? ער איז דאך דער געלד־געבער. איהם דארט דאך דער קאפ אויפצוהאלטען דאס הויז, דארף מען נאך ארויסווייזען א שנאה צו איהם? איך זעה נישט אין דעם שכל; פערקעהרט, מען דארף איהם מאכען פיהלען אזוי גוט, אזוי אנגענעהם, אז ער זאל נישט זוכען קיין אנדערע. צוליב מיר זענען אלע באלעבאטים געזעסען אין דער היים. דער לעצטער באלעבאס האט מיך, פאר מיין צוגעלאזענקייט, אזוי געליבט, אז ער האט כמעט איננאנצען פערנאכלעסיגט זיין אייגענע פרוי".

יענטע איז געווארען פינסטער אין די אויגען און די צונג איהרע איז פערגליווערט געווארען.

פערשטעהט זיך, אז דאס שווארישע מיידעל איז אוועק אהן א „זיי־געזונד" און איך בין געבליבען מיט א טיפער בענקשאפט אין הארצען.

היינט פריה האט מיר יענטע געלאזט וויסען, אז דער צושיקער האט אפגערופען, אז ער שיקט היינט א שווארצע פרוי פון א יאהר 50, אבער א גוטע ארבייטערין. זי איז נישט קיין שעהנע. זי האט אפילו אויך א בארד. און זעהט אויס ווי א מאנסביל, אבער זי איז א פרוי, יענטע רעכענט, אז די דינסט וועט פערבלייבען.

ווי איהר זעהט, יודישע קינדער, איז מיר נישט אזוי גוט אויפ׳ן הארצען. עס איז שוין געווען א סך בעסער, ווען איך האב נישט געקאנט טראכטען וועגען דינסטמיידלעך. האב איך כאטש נישט געהאט קיין עגמת־נפש, קיין גריוואטע.

אפי׳ איך האב געמיינט, אז יענטע איז שוין נישט די איינענע יענטע וואס געווען. אבער, ווי עס זעהט אויס, קען מען קיין יענטעס נישט איבערמאכען. וואו זיי זאלען זיך נישט געפינען, אומעטום, וועלען זיי אלץ בלייבען די זעלבע יענטעס, אויב נישט אויסערליך, אבער אינערליך זיכער...

דערוויל זענען מיר, די מענערלעך, אין דער ערד ווי א בארג!

קליינינקייטען, צוליב וועלכע אמעריקאנער ווערען אמ'מייסטען אויפגערעגט

שלאגען א שוואכערען און שלאפען אין אן אונריין בעט זענען די ערגסטע זאכען, וואס רעגען אויף אן אמעריקאנער

וועלכע זאכען טרייבען אר'ן מענשען אין כעס?

פון וועלכע זאכען ווערען מענשען אויפגערעגט אממייסטען?

און פון וועלכע קליינינקייטען פיהלען זיך מענשען פערדראסיג אממעהרסטען?

עס זענען דא 21 טויזענד קליינינקייטען, פון וועלכע דער דורכשניטליכער אמעריקאנער ווערט אדער אריינגעבראכט אין צארן, אדער ער ווערט אויפגערעגט, אדער ס'בעררריסט איהם.

אזוי ציינט זיך ארויס פון א פסיכאלאגישען בעריכט, וואס פראפעסאר קייסאן, פון ראטשעסטער אוניווערזיטעט האט פערעפענטליכט נישט לאנג צוריק אויפ'ן אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פון פסיכאלאגען.

דער פראפעסאר און זיין פרוי האבען געפרעגט וועגן די זאכען ביי 659 מענשען, פון אלערליי עלטער און אלערליי פאכען, און בעקומען פון די מענשען 21 טויזענד פאלען, ווען זיי ווערען אויפגערעגט.

די ערשטע זאך, וואס רעגט אויף אן אמעריקאנער, איז אז ער זעהט ווי מען שלאגט א קינד, אדער א חיה.

דער גרעסטער עקעל ביי אן אמעריקאנער קומט צו איהם, ווען ער געפינט זיך אלס א גאסט ערגעץ, און מען לייגט איהם שלאפען אין אן אונריין בעט.

דער אמעריקאנער האט אויך פיינד מענשען, וואס האבען ליב צו ארגומענטירען.

מאסקיטאס זענען א בעריהמטע זאך, וואס מאכט אן אמעריקאנער פיהלען זיך אומבעקוועם, און רעגט איהם אויף. דער אמעריקאנער האט אויך א מארגעם עקעל צו פליגען און מייז. ער פיהלט זיך ערגער פון קוקען אויף מייז, ווי אויף א שלאנג.

און אן אמעריקאנער האט שרעקליך פיינד א פרוי, וואס שילט, אדער רעדט מיט קללות

אין די ציימונגען רעדט מען אפט וועגען גע־אריינגעמישט.

שלעגען און אפילו מארדען צוליב דעם, וואס אי־מיצער נעהמט זיך אן פאר א שוואכערען אדער א קינד, וואס ווערט געשלאגען פון א שטארקערען און עלטערען.

אלע וויסען דעם אמעריקאנער יושר־געפיל וועגען אזא זאך. „געט יור סאיז". זאגט דער אמעריקאנער. שלאג זיך מיט אימיצען, וואס איז אזוי שטארק ווי דו, הייסט עס. און טאמער זעהט אן אמעריקאנער ווי א שטארקערער שלאגט א שוואכערען, פערמעסט ער זיך אליין מיט'ן קולאק גענען דעם שטארקערען, נישט היסטאריג אפילו, וואס עס קומט פאר און וועגען וואס עס האנדעלט זיך.

מיט עטליכע וואכען צוריק האבען די ציימונגען בעריכטעט, אז א פרוי האט דערשאסען איהר פער־קריפעלטען מאן צוליב דעם, וואס ער פלעגט שלאגען די קינדער.

דעם אמעריקאנערס געפיהל וועגען ריינע בע־טען איז אויך גוט בעקאנט. א ריין בעט צו שלא־פען איז ביי די אמעריקאנער א רעליגיע. אין קיין לאנד הערשט נישט אזא גרויסע נאך ריינקייט אין שלאף־צימער, ווי אין אמעריקא.

א גרויסע צאהל פון די מענשען האבען דער־צעהלט, אז זיי ווערען שרעקליך אויפגערעגט, ווען זיי שטעהען אין א רייה און אימיצער שטופט זיך אריין אין מיטען און פערכאפט די רייהע צוליב אזעלכע זאכען קומען ארויס געשלעגען זעהר אפט.

פון זייערע ענטפערס איז צו זעהן, אז אמע־ריקאנער האבען אויך פיינט צו הערען ווי א צווייטער בעקלאגט זיך וועגען זיין קראנקהייט. אין אהייא האט א פרוי מיט'ן נאמען מאלקאלם ארעל דערשאסען איהר מאן, און דערצעהלט נאכדעם, אז ער האט איהר געטריבען צו מארד מיט זיין שטענדיגען קלאגען זיך יאהרענלאנג, אז ער פיהלט זיך שוואך.

א סך פון די מענשען, וועמען מען האט געשטעלט די פראגעס, האבען אנגעגעבען אויף זייערע צעטלען אז זיי ווערען אויפגערעגט ווען אי־מיצער וואס זיצט לעבען זיי אין טראמוואי קוקט אריין צו זיי אין ציימונג. אין א ניו יארקער טראמ־וואי איז איינער דערשטאכען געווארען מיט עט־ליכע מאנאטען צוריק צוליב אזא אורזאכע: א יודישער ארבייטער מיט דעם נאמען דזשאָעף מינץ, איז געפאהרען אין טראמוואי און צושפרייט א ציימונג, וואס ער האט געלעזען. א צווייטער פאסא־זשיר, וועמען די ציימונג האט אנגעריהרט, איז גע־ווארען אויפגערעגט, און געשטאכען מינץ'ן.

דער פראפעסאר בעריכטעט אויך, דאס ער געפינט, אז אין דעם עלטער צווישען 40 און 60, ווערען מענשען גרינגער אין כעס ווי אין אנדערע עלטערס. זעהר אלטע מענשען זענען גוט־מוטי־גער, און זיי אהט נישט או יענער פיהרט זיך נישט אזוי פגוט, אדער מאכט צופיל טומעל. יונגע מענשען האבען גלאט געזונטע נערווען, און זיי לאזען די וועלט צורוה.

ריקע מאנספיל זענען גוטמוטיגער ווי דארע, אבער אלע מאנספיל ווערען אין כעס, ווען מען שטעלט זיי אין א לאנג, אז זיי דארפען טאנ־צען מיט א ריקע פרוי.

פרויען, פערקעהרט, האבען נישט פיינט קיין ריקע מענער.

די סצענע ווי אימיצער קנאקט מיט די ליפען אדער בייסט די נעגעל, רעגט זעהר שטארק אויף פרויען, אבער מאנספיל בעמערקען דאס אפילו נישט.

די גרעסטע אומגליקען קומען ארויס פון אינ־צירענטען און פאסירונגען, דורך וועלכע מענשען ווערען אריינגעטריבען אין כעס, ווי זיי פיהלען זיך שוואכער אדער נידריגער.

אין ניו־יארק איז לעצטען יאהר א סוחר ארויסגעשפרונגען פון פענסטער און דער'הרג'עט געווארען צוליב דעם, וואס זיין ווייב פלעגט איהם אלע מאל בעזיגען אין קארטען שפיל.

א סך גט'ן און פאמיליען־צרות קומען ארויס פון דעם, וואס דאס ווייב האט א טבע ארויס־צוכאפען די ציימונג ביים מאן פון האנט, ווען דער מאן זיצט און לעזט.

און א גרויסע צאהל גט'ן, פערקעהרט, קו־מען ארויס פון דעם, וואס די פרוי קען נישט ליידען וואס דער מאן וויל אנדערש נישט נאר לעזען א ציימונג ביים טיש, ווען ער עסט.

מיט איין ווארט די וועלט איז פול מיט קליי־נינקע שטרויכלונגען, וואס רעגען אויף מענשען און טרייבען צו אזא עכס, אז זיי זענען פעהיג אויף די שרעקליכסטע זאכען.

מעמוארען פון יודישען טעאטער

דער גנטער'י פארהאנג פון זלמן זילבערצווייג. אברהם גאלדפאדען און וועגן די ערשטע יאהרען פון זיין טעאטער.

„דער גנטער'ן פארהאנג" איז א בוך פון מעמוארען ארום דעם יודישען טעאטער.

מיט מעמוארען שטעהט עס בכלל אזוי:

נישט אלץ וואס מען געדענקט איז וויכטיג. און נישט אלץ וואס עס איז וויכטיג געדענקט מען.

אין דעם ראזינען בוך איז פערהאן אבער אפי־סעל זכרונות, וועלכע זענען זעהר און זעהר וויכטיג, און זיי זענען דערנאנגען צו אונז טאקע ממש הורך א נס.

זלמן זילבערצווייג, וואס ארבייט אויף א לעק־סיקאן פון יודישען טעאטער, האט זיך צופעליג אנגעשטויסען אויף אברהם גאלדפאדען'ס א מיט־ארבייטער אין די ערשטע יאהרען פון זיין טעאטער טעטיגקייט יצחק ליבערסקא.

און דער ראמען יצחק ליבערסקא האט אי־בערגעגעבען ז. זילבערצווייג'ען זיינע זכרונות וועגען

דעם ערשטען מאל קומט מיר אוים צו לייענען זכרונות וועגען יודישען טעאטער, וועלכע זענען אזוי קלאר, אזוי געגוי־שארף, אזוי דייטליך און אזוי אמת ווי די זכרונות פון יצחק ליבערסקא.

ווען איהר לייענט גאלדפאדען'ס זכרונות פיהלט איהר, אז איהר דארפט עפעס אויסהערען נאך א צד, וועלכער האט אויך עפעס צו זאגען.

— איך האב מיר קיינמאל נישט פארגעשטעלט גענוי ווער דער צווייטער צד דארף זיין, צו די אמאליגע נאקטיארען, צו דאס אמאליגע פובליקום צו איינער עפעס א רואה ואינו נראה, וואס האט אלץ געזעהן און קיינער האט איהם נישט געזעהן.

און דא האב איך דערזעהן דעם צווייטען צד, ער איז טאקע א רואה ואינו נראה, ער איז געווען דאס, וואס מען רופט א מענעדזשער ביי אברהם גאלדפאדען אין די ערשטע גרינדונגס־יאהרען פון דעם יודישען טעאטער.

יצחק ליבערסקא'ס זכרונות זענען זכרונות פון א צווייטען צד, זיי שטימען נישט מיט די זכרונות פון אברהם גאלדפאדען אין דעם טייל וואו גאלד־פאדען טרעט ארויס אלס געקריוודעטער פון די אקטיארען, פון פובליקום און פון אנדערע, וועלכע האבען א דירעקטע שייכות צום יודישען טעאטער.

ווען איהר לייענט די זכרונות פון גאלדפאדען ווערט אייך קלאר פיל זאכען, איהר דערוועהט פיל און נאך זיי באלד די זכרונות פון י. ליבערסקא, ערשיינונגען אין נייער ריכטיגען ליכט.

און גראר טאקע וויל די זכרונות פון די צוויי צדדים שטימען נישט און געהען זיך אפט זעהר שארף פונאנדער.

יצחק ליבערסקא האט שוין לאנג נישט צו טאן מיט'ן יודישען טעאטער, די ערשטע יאהרען פון גאלדפאדען'ס טעאטער איז ער געווען פערבונדען מיט איהם און דערנאך איז ער אוועק אין אן אנדער וועלט. און זיין טעטיגקייט ביים יודישען טעאטער בלייבט אן עפיזאד אין זיין לעבען, א שארפער, א פאר־ביגער עפיזאד און דעריבער געדענקט ער איהם אזוי גוט.

יצחק ליבערסקא איז נישט זעהר לייטועליג צו אברהם גאלדפאדען, עפעס איז געבליבען פער־וואלגערט א שטיקעל רונזה אין זיין הארץ און ס'איז געבליבען פריש נאך גאנצע פופציג יאהר, אבער קיינער האט נאך אונז נישט איבערגעגעבען אזעל־כע בולט'ן, אזעלכע קלארע און פארביגע שטריכען פון גאלדפאדען'ס פערזענליכקייט, קיינער האט נישט אזוי זיכער און אזוי זאפטיג געשילדערט גאלדפא־דען'ען אין זיין טעטיגקייט אלס דראמאטורג, טעא־טער בעל־הבית און בכלל אלס טעאטער־מענש.

אמאל האט יצחק ליבערסקא א שיל טון זיין אלטען פריינד פאר פיל עגמת־נפש'ן, וואס ער האט געהאט פון איהם, אבער ער בענשט איהם, ער דערצעהלט וועגען איהם זאכען מיט דער כונה אר־רויסצווארפען אויף איהם אביסעל שאטען און ווארפט נאר ארויף אויף איהם וואונדערליך ליכט.

איהר זעהט פאר זיך גאלדפאדען'ען מעהר אלס טיפישען אקטיאר איידער דראמאטורג, און זיין אקטיארישקייט ליגט דער סוד פון זיין רעפערטואר

גאלדפאדען האט געלערנט נאסען מענשען צו ווערען אן אקטיאר, ער האט געשפילט הינטער די יעניגע אקטיארען, אבער ער איז דער ערשטער גע־קוסען אלע ראלען, ער איז געווארען אן אקטיאר ווען זיינע אמת'ע אקטיארען זענען נאך קיין אק־טיארען נישט געווען.

און יצחק ליבערסקא'ס זכרונות און דא די לייכטע שילדערונגען פון דעם יודישען טעאטער־לעבען ביי זיין אויפקום, פראכטפולע כאראקטעריס־טיקס פון גאלדפאדען'ס שוישפילער, פון דעם פובליקום און בכלל א שפעציגע שילדערונג פון דער בעציהונג פון די דאמאלסדיגע יודען צום יודישען טעאטער און די בעציהונג פון טעאטער צום פובליקום.

יצחק ליבערסקא'ס זכרונות זענען ממש אן אוצר פאר א געשיכטע־שרייבער פון דעם יודישען טעאטער, א חוץ דעם זענען זיי א פערכאפענדיגע לעזע־שטאף פאר יעדען לעזער.

ד״ר א. סוקדוני.

דער מאלפע-מענש

(45) (סענסאציאנעלער ראמאן)

קאפיטעל פיער און צוואנציג

רושעק האט א קוק געטון אויפ'ן וויגער:

— איך רעכען, אז זי ליגט נאך איצט אין בעט, נאר מ'קאן א פרוב טון. ווילט איהר מיט איהר רעדען?

מאריס האט זיך אונענטשלאסען פערטראכט: סטעלא מענגראריא איז דאך גע ען אין פריינד־ליכע בעציהונגען מיט'ן מיסטער גרעגארי פען... אייב פען איז א מערדער אינדערהמת'ן, קאן דאן דער פערהער פון איהר נאך מעהר פערפלאנטערען דעם ענין....

— יא, איך וואלט געוואלט זיך ארורכרעדען מיט איהר, — האט ער געזאגט — סוף כל סוף ווייסט דאך פען, אז מען איז איהם חושד.

רושעק געווארט האט אך א צעהן מינוט געפארעט ביים טעלעפאן פון ער האט בעקומען א תשובה.

— דאס רעדט נעוואבארט מיט מענגראריא. קאן מען זיך זעהן מיט אייך. וועגען דרינגענדען ענין? מיסטער פראקמאן וויל מיט אייך שמועסען.

— איצט... אין מיטען נאכט? — האט די ארטיסטקע פערוואונדערט אויסגערופען — איך בין געלעגען אין בעט, ווען איהר האט געקלונגען.. קאן ער נישט קומען מארגען אינדערפריה?

— ניין, ער וויל אייך תיכף זעהן. איך וויל אויך קומען מיט איהם, אייב איהר האט גארנישט דערגעגען.

— אבער וואס איז געשעהען? — האט זי אומרוהיג א פרעג געטון — עפעס מיט'ן מעה־גרעגארי?

רושעק האט פלדייטיג א וואונק געטון צו מאריס'ען, וועלכער איז געשטאנען נעבען איהם, און געענטפערט:

— יא, וועגען דעם מיסטער גרעגארי.

— איהר קאנט גלייך קומען. ביז איהר וועט אנקומען, וועל איך בעוויזען זיך אנצוטון.

סטעלא האט זיי בעגעגענט אן אנגעטויגע, ווען זיי זענען מיט אן'אויטא צוגעפאהרען צו איהר הויז.

— וואס האט פאסירט!?

— מיסטער פאס איז געשטארבען.

— געשטארבען! — סטעלא האט ברייט פונ־אנדערגעעפענט די אויגען — ווי איז עס מעגליך?! איך האב דאך איהם ערשט נעכטען געזעהען! פון וואס איז ער געשטארבען?

— מען האט איהם דער'הרג'עט! — האט מאריס רוהיג א זאג געטון — היינט אינדערפריה האט מען זיין קאפ געפונען אין טשאבבעס.

ווען מאריס באפט זי נישט בעצייטענס אונ־טער, וואלט זי געוויס אנידערגעפאלען אויף דער ערד.

עס איז א דורך עטליכע מינוט ביז זי איז צוריק געקומען צו זיך, און געקאנט ענטפערען אויף דעם געהיים־אגענטס פראגען.

— ניין, איך פאס'ן נישט געזעהן נאך דעם, ווי ער איז אוועק פונ'ם מיסטער גרעגארי. ביי איהם אין שלאס האב איך איהם אויך געזעהן נישט מעהר, ווי איינע אדער צוויי סעקונדען.

— ער האט נישט געזאגט, אז ער קלייבט זיך צוריקצוקומען אין שלאס?

זי האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, אז ניין.

— און גרעגארי גופא האט אויך נישט געזאגט, אז ער דארף צוריקקומען?

— ניין, ער איז געווען צופרידען, וואס ער זעהט איהם צום לעצטען מאל, און ער האט גע־זאגט, אז ער האט איהם געגעבען פופציג פונט געפארגט ביז דער קומענדיגער וואך"... מיסטער גרעגארי איז שוין בכלל א א מענש... ער דער־צעהלט שטענדיג וועגען מענשען זאכען, וואס יענע האבען געטון, פאר קיין מאל קיינעם נישט איבערצוערציילען.... ש־עהריג קאקעטירט ער מיט זיין רייכקייט, און מיט דעם, וואס ער רופט אן זיינע „וואוילטאטען".

— האט איהר זיך אפגערעדט צו פריהשטיקען מיט איהם? — האט מאריס א פרעג געטון, נישט אראפלאזענדיג אן אויג פון איהר.

— איהר האט, ווייזט אוים, וואס איך האב מיט איהם גערעדט ביים געזעגענען זיך, — האט זי געענטפערט — ניין, איך קלויב זיך נישט צו פריהשטיקען ביי איהם. דאס איז געווען געזאגט בפני דערפאר וויל מיר האבען געוואוסט, אז עמי־צער געפינט זיך אין הויז. און הערט אויסגעטעהט אזוינע געשפרעך. דאס זענט איהר געווען?

מאריס האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— אך, דאנקען גאט! — האט זי אפגעאטעמט מיט דערלייכטערונג, — איך קאן נישט ארויס שרעק דערמאהנען זיך אין די מינוטען, וואס איך האב פערבראכט אין'ם טונקעלען צימער. איך האב גע־מיינט, אז דאס איז געווען....

זי איז א בלאסע ענטשוויגען געווארען.

— באג? — האט אונטערגעזאגט מאריס, און זי האט אראנטערגעלאזט דעם קאפ.

— יא! איהר, האף איך, זענט נישט חושד דעם מיסטער גרעגארי, אז דאס האט ער דער־מארדעט פאס'ן?

— איך בין חושד אלע בכלל, און קיינעם נישט בפרט, — האט מאריס א זאג געטון, אויס־מיידענדיג א קלארען ענטפער — איהר האט גע־זעהן באג'ן?

סטעלא האט א נאכער געטון.

— ניין, דאס מאל האב איך איהם נישט געזעהן. אבער אזוי האב איך איהם, פערשטעהט איהר, געזעה־ען. א פראסט געהט מיר אדורך איבערען קערפער, ווען איך דערמאהן זיך אין איהם. איך האב נאך קיינמאל אין מיין לעבען נישט געזעהן, א מאלפע זאל אזוי זיין ענליך צו א מענשען, ווי באג איז! עס טרעפט צומאל, אז מיסטער גרעגארי ווערט אנגאל עיפערי'לע, רופט ער אריין באג'ן, און הייסט איהם מאכען פערשידענע קונצען!... אך, ווען איהר ווייסט, ווי גרויזאם און געמיקט דער אראנאמטאנג שפילט זיך מיט מאלאישע שווערטען! מיסטער גרעגארי האט ספעציעל געמאכט פאר געזעהן, מיט וואס פאר א פינקקייט דרייט ער ש איהם א הילצערנע שווערט... ווען איהר וואלט אזוי שווערט איבער'ן קאפ, וואלט איהר אויך געשטאר־בען פאר שרעק!....

(פארטזעצונג קומט).

ליבע אהן חתונה...

אנ'ענטפער צו א יונג מיידעל, וואס זאגט, אז ליבע אהן חתונה דארף ערלויבט ווערען

נ.י. ניו־יארקער „מאנ“ ליענט מיר:

מען רעדט יעצט זעהר אפט וועגען אומענדערען די חתונה־אינסטיטוציע. עס איז מיט א פאר חדשים צוריק פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון פראגרעסיווע לייט, וואס האבען ארומגערעדט די דאזיגע פראגע און עפראבירט א סך פלענער, ווי אזוי אויסצובעסערען די היינטיגע פארם פון הייראט. אנדערע האבען פארגעשלאגען פלענער, ווי אינגאנצען בטל צו מאכען די היינטיגע חתונה אינסטיטוציע און איינפיהרען גאנץ נייע פארמען פון באבן־לעבען און הייראט.

צי עס וועט עפעס ווערען פון דיזע צוזאמענפאהר און פון די פלענער, איז א פראגע, וואס די היינטיגע צוקונפט וועט אפשר ענטפערען. דערווייל איז נאך אלצדינג ביים אלטען. די אלטע חתונה אינסטיטוציע האט דערווייל נישט אפגעטרעטען איהר פלאץ און ווער ווייס, ווען זי וועט עס יא וועלען.

מען וועט נאך רעדען און שרייבען פאר און געגען די היינטיגע חתונות; מען וועט נאך האבען נישט איין צוזאמענפאהר און נישט איין קאנגרעס מען וועט בערעדען און ארויפווארפען אלע אומגליקען אויף דער פערעלטערטער חתונה־אינסטיטוציע און דער סוף וועט זיין, אז פאר א גאנץ לאנגע צייט וועט בלייבען ביים אלטען. די רייד און די ארטיקלען און די צוזאמענפאהרען, און קאנפערענצען וועלען נאר העלפען די ראדיקאלען אין זייער ארבייט, וואס וועט מיט יאהרען שפעטער ברענגען א נוץ, אן אומענדערונג.

אבער וועט עס אמאל אנדערש ווערען; אבער כדי צו ברענגען ראדיקאלע ענדערונגען אינ'ם פאמיליען־לעבען, דארף מען אינגאנצען דעם סדר פון אונזער היינטיגן לעבען אומבייטען. אט האט מען אין רוסלאנד יא געביטען די חתונה, האט מען אבער צוזאמען מיט דעם געביטען דעם סדר אין גאנצען לאנד און אלע פארמען פון לעבען. מען האט מיט'ן ווארצעל ארויסגעריסען די אלטע וועלט און איינגעפיהרט א נייע. קיינער ווייס נאך דערווייל נישט, צי די נייע חתונות זענען גוט אין רוסלאנד. עס זענען דא אלערליי מיינונגען, אז קיין גרויס גליק האבען זיי נישט געבראכט. אלע אבער מוזען צוגעבען, אז עס איז נאך צו פריה צו בעשטימען די מעלות און חסרונות פון די נייע רוסישע פאמיליען־לעבענס. דערווייל עקספערימענטירט מען נאך און מען קאן נישט קריטיזירען א סדר, וואס איז נאך אין עקספערימענט.

צו דענקען, אז אין אמעריקא און ביי די יודען אין אמעריקא זאל מען שוין היינט צו מארגען כאפען און נאכטאן דעם רוסישען פאלק, איז א שווערע הלכה, עס לייגט זיך נישט אויפן שכל, אז אמעריקא און די יודען אין אמעריקא זאלען זיך די ערשטע כאפען און איינפיהרען ראדיקאלע ענדערונגען בנוגע דער הייראט.

אבער די פרל. מ. ו—ן וואלט געוועהלט א בעל, אז מען זאל דא יא זיין די ערשטע.

פרל. מ. ו—ן דערצעהלט, אז איהר עלטערע שוועסטער האט חתונה געהאט מיט א מאן, וועמען זי האט נישט געליבט. זי האט מיט דעם מאן אפגעלעבט בלויז פיר יאהר. געהאט פון איהם א קינד, דערנאך איהם אוועקגעווארפען און איז אוועק וואוינען מיט א צווייטען. זי האט מיטגענומען דאס קינד, אבער דער פאטער האט עס נישט צוגעלאזען און דאס געזעץ האט איהם געגעבען ערלויבניש אויף צו האלטען דאס קינד ביי זיך. אין א האלב יאהר ארום איז דאס קינד געשטארבען און די מוטער האט אפילו נישט געוואוסט. ווען זי האט זיך דערוואוסט דערפון, איז זי אראפ פון זינען.

א חבר'טע איהרע — דערצעהלט ווייטער פרל. מ. ו—ן — האט חתונה געהאט דורך דער שדכנות פון א טאנטע. דער יונגערמאן האט געהאט עטליכע מיליאנען דאלאר אין באנק. דאס האט געהאלפען דער טאנטע ביים צונויפפיהרען דעם שידוך. די חבר'טע האט דעם יונגענמאן נישט ליב געהאט, אבער זי האט פארט מיט איהם חתונה געהאט און אין צוויי וואכען ארום נאך דער חתונה האט ער זי געפאנגען טאקע דערפאר, וואס זי האט געזאגט דעם אמת, אז זי האט חתונה געהאט אויסגערעכנט און נישט אויס ליבע.

די חבר'טע איז אוועק פונ'ם מאן און לעבט איצט מיט אנ'אנדערען.

און איצט א דריטער פאל:

פרל. מ. ו—נ'ס אייגענע עלטערען. זיי האבען אויך נישט חתונה געהאט אויס ליבע, ווייל זיי האבען חתונה געהאט און געליטען דורך א שדכן: נישט דער פאטער האט געקענט די מוטער און נישט די מוטער האט געקענט דעם פאטער פאר דער חתונה. זיי האבען פונדערסטוועגען געלעבט צוזאמען יאהרענלאנג, געבוירען און דערצויגען קינדער, נאכ־דעם ווי די מוטער איז געשטארבען, האט דער פאטער אפילו קיין טרער נישט פארגאסען. ער האט פשוט געדאנקט גאט, וואס ער איז פטור געווארען פון א צרה, וועלכע ער האט פיינט געהאט דאס גאנצע לעבען.

אין א חודש ארום נאך דער מוטערס טויט, האט דער פאטער חתונה געהאט מיט אנ'אנדערער און די קינדער האבען גארנישט געהאט געגען דעם, ווייל זיי האבען געוואוסט, וואס פאר א לעבען די עלטערען האבען געפיהרט, און אז דער פאטער האט שטענדיג פערהאסט די מוטער.

אט די דאזיגע עטליכע פאקטען דערצעהלט פרל. מ. ו—ן און פרעגט נאכדעם, פארוואס מען שאפט נישט אפ די היינטיגע חתונה און מען פיהרט נישט איין אנשטאט דעם — ליבע אהן חתונה.

„איך האב בעשלאסען צו נעהמען לעבען מיט א יונגענמאן און נישט חתונה האבען מיט איהם. ווען איך וועל וועלען, וועל איך פון איהם אוועקגעהן, און פונקט אזא פרייהייט גיב איך אויך איהם“.

אזוי שרייבט זי און וויל מ'זאל איהר פונדעסטוועגען ראטען, אז זי זאל איהר בעשלוס נישט אומבייטען.

וועלען מיר איהר דא זאגען, אז זי האט פולע רעכט צו לעבען מיט'ן יונגענמאן ווי זי וויל; אבער אויב זי מיינט, אז מיט דעם וועט זי זיך בעסער מאכען, האט זי א טעות. איהר געזעלשאפט וועט זי אויסמיידען, מען וועט טייטלען אויף איהר מיט די פינגער, און ווען זי זאל נישט טראגען מיט איהר איבערוואהל און זיך וועלען צושיידען מיט'ן מאן, וועט עס איהר אויך נישט אנקומען אזוי לייכט, ווי זי מיינט.

[illegible]

און דאס אין צווייטען: אז זי איז פערהייראט און זי לעבט אויף אנ'אומגעזעצליכען אופן מיט א מאן.

ח.

בעריהמטע שריפטשטעלערין מיכאעליס וועגען יודען און וועגען יודישען רחמנות־געפיהל

די בעקאנטע דענישע שריפטשטעלערין קארין מיכאעליס, א פריינד פון יודען, שרייבט אין איהרען אנ'ארטיקעל וועגען איהר צוגעבונדענקייט צו יודען און וועגען דעם יודישען רחמנות־געפיל.

„ווען איך בין דערוואקסען געווארען, שרייבט די שריפטשטעלערין, האב איך אנגעהויבען צו זוכען פריינדשאפט צווישען יודען פון קאפענהאגען. מיר האט כמעט פער'כישופט זייער רחמנות־געפיל צו ארימע און נויט־בעדערפטיגע.

איך געדענק א מעשה, אז אמאל האט געטראפען א גרויס אומגליק מיט א קריסטליכען מאלער, ער איז פאר הונגער אראפ פון זינען און די דאקטוירים האבען שוין אויף איהם נישט געלייגט קיין שום האפנונג. עס איז איבע געבליבען נאר איינס: איהם איבערצושיקען אין אנ'אנשטאלט פאר גייסטיג־קראנקע. זיין פרוי האט זיך אבער מיט איהם נישט געוואלט שיידען. זי האט איהם זייער ליב געהאט, האט מען געמוזט אויסזוכען א מיטעל, אז די פרוי זאל קאנען מיט איהם פארבלייבען, צו טיילען מיט איהם דעם ביטערן גורל.

פון וואנען זשע האט מען גענומען דאס געלד, וואס מען האט בעדארפט צו דעם זאך? — מיר זענען נאך דעמאלט אלע געווען יונגע אומבעמיטעלטע קינסטלער און שריפטשטעלער. מיר האבען אונטערגענומען א זאמעל אקציע און מיר האבען יעדען געשטעלט א געוויסע סומע, אז עס זאל זיך אין דער אונטערשטער שורה צוזאמענמאכען דאס נויטיגע געלד. מיר האבען ארויסגעשיקט בריף מיט בקשות צו א שיין ביסעל מענשען אין קאפענהאגען, אז זיי זאלען זיך בעשטייערען פאר דעם אומגליקליכען קינסטלער. וואס זשע איז געווארען? — יעדער בריף, וואס איז אדרעסירט געווארען צו א יוד, האט געהאט דעם געהעריגען דערפאלג. עס זענען צוריקגעקומען בריף מיט ווארימע הארציגע טרייסט־ווערטער פאר דער לייזענדער פרוי פונ'ם קינסטלער. דאס רוב נישט יודען אבער, האבען גארנישט געענטפערט אויף אונזערע בריף, און די, וואס האבען שוין בעוויליגט אויסצונעמען די פאר גראשען, האבען דערביי געמאכט א מינע, ווי מען וואלט זיי בעגזל'ט.

איך האב אמאל געקאנט א יונג־ארים מיידעל, זי איז געווען עלענד, ווי א שטיין. זי האט זיך בעקענט מיט אנ'אויסוואורף און געהאט פון איהם א קינד. דער אויסוואורף האט זי דאן איבערגעלאזט מיט'ן קינד אויף דער גאס. זי איז געווען שווער קראנק דערצו נאך א גרויסער בעל־חוב, און די בעל חובות האבען איהר אראפגעדרייט דעם קאפ. זי האט ערנסט אנגעהויבען קלערען וועגען זעלבסטמארד. איך האב איהר א ביסעל געהאלפען, אבער עס איז געווען, ווי א טראפען אין ים. האב איך זיך מיישב געווען, אז מען דארף זיך ווענדען צו גוט־הארציגע מענשען, אז זיי זאלען איהר ארויסהעלפען, א יונגע יודישע דאמע, מיט וועלכע איך בין געווען א ביסעל בעקאנט. האב איך דערציילט וועגען דעם טרויעריגען גורל פון דעם עלענדען מיידעל. די יונגע דאמע האט מיך אויפמערקזאם אויסגעהערט און צום סוף מיר געפרעגט וויפיל עס בעטרעפען איהרע חובות. דאס האב איך, אמת, אליין נישט געוואוסט. דאן האט מיר די דאמע געבעטען, אז איך זאל זיך וועגען דעם דערוויסען און איהר טעלעפאנירען וועגען דעם. נאטירליך האב איך אזוי געטון. אין 2 טעג ארום קומט צו מיר די דאמע און זאגט: איך האב שוין דאס געלד, וואו איז דאס מיידעל? איך בין געבליבען איבערראשט. די סומע איז געווען א גאנץ היבשע און איך האב געוואוסט, אז די דאמע איז נישט קיין פערמעגליכע. די דאמע האט מיר דאן דערקלעהרט, אז זי האט פשוט אויסגעשנארעט דאס געלד ביי פערשידענע בעקאנטע. א גאנצען טאג איז זי ארומגעלאפען איבער די הייזער פון אלע בעקאנטע ביז זי האט צוזאמענגעמאכט דאס ביסעל געלד. אבער דאס איז נאך נישט אלץ. פאר'ן געלד האט מען בעצאהלט די חובות, און דאס מיידעל מיט'ן קינד האט די דאמע אריינגענומען צו זיך אין הויז אריין און האט זיך מיט איהר געטיילט פשוט דעם ביסען פון מויל. דאס מיידעל איז דארט געווען אזוי לאנג, ביז זי האט בעקומען ערגעץ א בעשעפטיגונג און אליין אנגעהויבען צו פערדינען פאר זיך און פאר'ן קינד.

די שריפטשטעלערין דערציילט נאך פיל אזעלכע מעשיות וועגען דער גוט־הארציגקייט פון יודען. וואס האט זי בעוואוסט געווען, צו ווערען אנ'אויפריכטיגער פריינד פונ'ם יודישען פאלק. איך — שרייבט ווייטער די שריפטשטעלערין — גלויב גיכער, אז קריסטוס איז געווען א יוד, ווי דאס, וואס ער איז פערפאלגט געווארען פון יודען. רודפן יענעם פאר נייע רעוואלוציאנערע איבערציי̈גונגען איז זיכער נישט קיין יודישע מידה.

Dr.
A. Gibiański
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ־קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען אין קינסטליכע בערג־זון.
עמט אן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6—7 אוו.
אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גושטשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד״ר איזמיר נאז, האלז, אויערען	4½—5½
ד״ר קערשנער קינדער־קראנקה.	11-8 4½-5
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—3
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכטס־קר.	1½—12½
ד״ר שמירנעלד נערווען און גמטיבע קר.	1—2
ד״ר נאלדבלאט אויגען־קראנקה.	1½—12½
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	4½—5½

[illegible]
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט.
ד״ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן־ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראונען, פלאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

פעלד־בעטען
לעזשאקעס,
קינדער־בענקלעך
פון דער פירמע „OMEGA“
מיט לאנגיעהריגער גאראנטיע
פאבריק:
לאדז, יוליוש־גאס 4
צו פערלאנגען אין אלע מעבעל־סקלאדען.
הורט! דעטייל!

צו פערקויפען
א שאנק ספרים
אדער טיילווייז אין בעסטען צושטאנד. צו ערפאהרען אין אדמיניס־טראציע „נ. פאלקסבלאט“

אמביליגסטע
און דער גרעסטער אויסוואהל פון אלערליי
מאדערנסטע
באטן און קאלאשן
איז ווי אייביג אין דעם
עלטסטען לאגער פון
א. שיינפינקער
44 פיעטריקאווער 44, טעל. 1,10-87

קוואליפיצירטע
שפילקאווע
ש. סטער
צו קינדער־שיכלעך, קע־נען זיך מעלדען ביי
אהרן מאיר בריט
דרעוונאווסקא 9.
ד297

צאהן־ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81
נעמט אן פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אוונד.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

סוחרים
און פאבריקאנטען
פערלירט נישט אייער האפנונג
ווען איהר קריגט א פראטעסט ווערט נישט פער־צווייפעלט קומט גלייך צו לויפען אין ביורא
„VERITAS“
פיעטריקאווער 31, טעל. 1,27-53
דארטען ווערט גלייך פערטיידיגט אייערע אינטערעסען ווי אויך אלע ארט סאנאציע אקאדלאסאציא עס ווערט געשריבען ביטעס ציווילנא, האנדלאווא, אדוואלאציעס קאנא, קאאוזעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אינטערוויעס, היפא־טעקען, שותפות־אקטען. מיר נעמען אן אדמיניסטרא־ציע פון הייזער מיר שיקען אויס אייגענע אינקא־סענטען אויף דער פראווינץ מיט אייגענע קאסטען. איבערזעצונג אין אלע שפראכען. יורידישע עצות אומזיסט פון 5—7 מיט אכטונג
„VERITAS“ Piotrkowska 31, tel. 1,27-53 ביורא

Rutynowana
NAUCZYCIELKA
z dyplomem uniwersyteckim
udziela lekcji francuskiego.
D. BRAUNÓWNA, Kilińskiego 127
od 9-12 i 2-5 pp.
11326

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!

פאליצוי"סטער טאגיעיעוו

אין די הויפטראלען:

Bogusław Samborski
Marja Magda
Zbyszko Sawan
Georg Marr

פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

גראצער וואגאן- און מאשינען-פאבריק
פריהער:

J. WEITZER, Graz

דיעסעלס - מאטארען

מיט קאמפרעסאר און אהן קאמפרעסאר פון 30 פערדע-שטארקע און העכער.
ערשטקלאסיגע רעפערענצען. / שנעלע ליפערונג. / אומזיסטע פרייז-קורענטען.
דורך דער גענעראל-פארטרעטונג אויף גאנץ פוילען:

ALFRED EISINGER, Kraków

Studencka 2. Skrzynka pocztowa 310.

פעלץ-ווארען

קען מען קויפען אמביליגסטען און
אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען
נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, וואסאדניא 42, טעלעפאן 78-04
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט.
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

ד"ר הייל

און ערציהונגס-אנשטאלט
פאר נערוועזע און שוואך-
- ענטוויקעלטע קינדער -
פון ד"ר מעד.

וו. ספעקטאר

פיעטריקאווער 224/226

כמה אנשטאלט:
a) אינטערנאט פאר קינדער פון אנדערע שטעט.
b) קינדערגארטען פאר בעווענבערע קינדער.
c) פערזאנליכע בעראטונגס-שטונדע.
...

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
נאַרוטאָוויטשאַ 31
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6-8 נאַכמיטאָג.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קרענקען
רענטגען און ליכט-בעהאנדלונג.
נעמט אן פון 4-7 אין אוונט.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

od dnia 29. X. do dnia 4. XI. 1929 r.

Dla dorosłych:

ROBERT i BERTRAND

Obraz w 10 akt. podług sztuki Raedera w rolah głównych: HARRY LIEDTKE F. KAMPERS, DOLLY GREY, ELIZA la PORTA.

Dla młodzieży:

BARTEK ZWYCIĘZCA

według słynnej noweli HENRYKA SIENKIEWICZA

Nadprogram:

Fragmenty z obrazu „Narodziny świata"

נור אין דער גרעסטער פירמע פון דער אייזען-מעבעל-פאבריק

I. B. WOŁKOWYSKI 3/5

שענקעוויטש 5/3
פאבריק-לאגער: נארוטאוויטשא 11, טעל. (דויפלגא) 37-70

אין: מבילינגסטען, מבעסטען, מבעקוועמסטען

און דער גרעסטער אויסוואהל כ'בעזיך אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון מעטאל-ניקעל-בעטען, פעלד-בעטען, מעטאלענע מאטראצען "פערפעקט" גאראנטירט 5 יאהר, קינדער-וועגעלעך די נייעסטע פאסאנען, לעזשאקעס, וואש-טישען, סערוויזען, וויזשי מאטראצען, אייז-קיסטען.

פעלץ-ווארען אלער ארט

צו קאנקורענץ-פרייזען

לויט די נייעסטע מאדעלן אין רייכן אויסוואהל ווי אויך ענצעלנע פעלעכלעך, אלערליי רעפעראטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפעהלט

I. SZWARCMAN

Narutowicza 42, tel. 1,66-31

בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט. 1122

האללא! האללא!
סלינג טעל. **1,63-30**
„Pogotowie krawiecka Kiersza" **91**
זשערארסקא ...
...
10075

עלטערן!

אין מען לאנג די קווים וואסע אינדערסען "הדר-שולע" ...
קינדער, דאס לערנען אין פאוועשכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, היסטאריע, ... העבראיש און יודיש ...
צוגעלאנגליכע פרייזען.
מנהל יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ וואלבאשטי (נייע שטאט) 6
...

מעכאנישע שלאסעריי און אויטאגענישע שווייסעריי

פינקטליכע אויספיהרונג

J. REDER

11 קאנסטאנטינער 11
(רוג זאכאדניא) פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20

ארבייטסלאזע האנדוועבער

וועלכע ווילען איבערגעהן אויף מעכאנישע שטוהלען, קענען זיך מעלדען אין דער וועבעריי פון טרוסקע=קאמיטעט פאלודניאווע 78/80.
די וועבערס, וועלכע ענדיגען די שולע, קענען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער זעלבער פאבריק, עווענטועל אין אנדערע פאבריקען.

וואליובגעצ!

צו פארמיטעס: 1 צימער, 2 צימער און קיך ...
...

Zgubionno dokument

stałego urlopowania, wyd. przez P. K. U. w Kutnie na imię Lejb Majer Cwajgman, ul. 6-go Sierpnia 35. 9640

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען
אין ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

...

ווידער די לאנגע געבט

דערגרעסטערן זיך די ראדיאפאנישע עריבער ...
...
צייט פון 4 - 7 נאכמיטאג.

Polskie Radjo

Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

...
- - - וויזיט 3 זל. - - -

Dr. med.
B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעמט אן פון 8-9½ פריה אונזען 3½-4½ נאכמ.

Dr. med.
J. Sadokierski

סטאמאטאלאג
ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע
צאהנפלייש-קראנקהייטען
רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3-7.
פעטריקאווער 164, טעל. 27-83.

א צימער מיט א קוך

אדער 2 צימער אהן א קוך
...
„B.Z."

DR. MED.
A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, ...
אורין-אנאליז - 4 זל.

Dr. med. I. DYNENSON

קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
פאלודניאווע 9. טעלעפאן 23-70.
נעהמט אן פון 3-5 נאכמיטאג. 11418

מאשין-לעכע
...
29

...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braustowski i D. Silberberg.
Centrodruk i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 1...
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaminsza.